

Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Karadeniz Technical University Journal of The Faculty of Divinity
issn:2148-5011

KTÜİFD, cilt / volume: 4, sayı / issue: 2
(Güz / Autumn 2017): 9-52.

1980-2017 Arası Telif ve Tercüme Matbu Türkçe Tefsirler
Bibliyografyası

Between 1980-2017 Copyright and Translation Printed Turkish
Commentaries of The Qur'an Bibliography

Hikmet Koçyiğit

Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı.
Assoc. Prof., Kafkas University, Faculty of Theology, Department of Tafsir.
Kars/Turkey.
e-mail: hikmet0216@ gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9428-462X>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 16 Kasım / November 2017

Kabul Tarihi / Date Accepted: 7 Aralık / December 2017

Yayın Tarihi / Date Published: 31 Aralık / December 2017

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December

Atıf / Citation: Hikmet Koçyiğit, "1980-2017 Arası Telif ve Tercüme Matbu Türkçe Tefsirler Bibliyografyası", *KTÜİFD* 4, sy. 2 (Güz 2017): 9-52.

web: <http://dergipark.gov.tr/ktuifd> | <mailto:ktuifd@gmail.com>

Copyright © Published by Karadeniz Teknik Üniversitesi, İlahiyat
Fakültesi. Karadeniz Technical University, Faculty of Theology,
Trabzon, 61080 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

1980-2017 Arası Telif ve Tercüme Matbu Türkçe Tefsirler Bibliyografyası

Hikmet Koçyiğit

Öz

Bibliyografya çalışmaları sürekli güncellenmeyi gerektiren çalışmalardır. Türkiye’de 1980-2017 yılları arasında köyden kente göçün hızlanması, zorunlu eğitimin getirilmesi, resmî ve özel pek çok üniversitenin açılması ilmî sahada büyük bir hareketliliğe ve her alanda olduğu gibi tefsir sahasında da çok sayıda araştırmanın yapılmasına vesile olmuştur. Bu durum telif ve tercüme eserlerin artmasını sağlamış dolayısıyla bu eserleri tespit etmek elzem hale gelmiştir. İşte bu makalede tefsir kitâbiyâtına güncel bir katkı mahiyetinde 1980-2017 yılları arasında Türkçe olarak hazırlanıp basılan telif ve tercüme tefsir eserlerinin bir dökümü yapılmaktadır. Bununla birlikte bibliyografya çalışmalarının bir zorluğu olarak bazı eserlerin her halükarda gözden kaçmış olabileceğini ifade etmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: *Kur’ân, Tefsir, Bibliyografya, Telif, Tercüme.*

Abstract

Between 1980-2017 Copyright And Translation Printed Turkish Commentaries Of The Qur’an Bibliography

Bibliography studies are studies that require constant updating. In Turkey, between 1980 and 2017, the acceleration of migration from the village to the city, the bringing of compulsory education, opening of many formal and private universities have caused enormous mobility of the scientific field and numerous researches on the field of tafsir as it is in every area. This situation has increased the number of copyright and translation works, so it has become necessary to identify these works. Here in this article, as a current contribution to the bibliography of tafsir, a list of the works of copyright and translation which was prepared and printed in Turkish between 1980-2017 is made. However, as a difficulty of bibliography studies, it is necessary to state that some of the works may have escaped the attention anyway.

Key Words: *Qur’an, Tafsir, Bibliography, Copyright, Translation.*

Giriş

Kur'ân'ın ilme, okuma ve yazmaya önemli atıflarda bulunması, Hz. Peygamber'in Kur'ân'ı yazıyla da tespit ettirmesi, daha sonra Kur'ân'ın Mushaf haline getirilmesi vb. pek çok saik Müslümanların hemen her sahada ve çok sayıda kitap yazmalarında mühim rol oynamıştır. Bu bağlamda Bedruddîn ez-Zerkeşî (ö.794/1392) gibi âlimler, "Allah'ın kendisine anlayış ve bilgi bağışladığı kişinin kitap tasnif etmesinin farz-ı kifâye türünden"¹ bir görev olduğunu söylemişlerdir. İslam dünyasında hicrî ikinci asırda tedvin ve tasnif faaliyetleri ciddi bir ivme kazanmış, hicrî üçüncü asırda ise yoğun bir telif süreci yaşanmıştır. Bu müktesabatın çokluğu kitâbiyât/bibliyografya türünden kitapların telifine vesile olmuştur. Genel anlamıyla "kitâbiyât bir eserin telifinde başvurulan kaynaklar; eserleri tanıtan sistematik listeler, yazılar ve bunlar etrafında gelişen bilim dalı. Yunanca biblion (kitap) ve graphien (yazmak) kelimelerinden meydana gelen Fransızca bibliographie karşılığı olarak Türkçe'de kullanılan bir terimdir. Bibliyografyalar, belirli bir konuda ve genellikle belirli bir dönem içinde yazılan veya yayımlanan eserlerin tasnif edilmiş tam listesini verir. Bu özellikleriyle bir kitabevi ya da kütüphanede bulunan eserleri veya bunların bir bölümünü gösteren kataloglardan ayırılır."² Bazı araştırmacıların tespitine göre İslam dünyasında bibliyografya sahasında ilk eser İbn Nedim'e (ö.385/995) aittir. "İbnü'n-Nedîm'in 377 (987) yılında kaleme aldığı, *Fihristü'l-kütüb*, *Fihristü'l-ulûm* ve *Fihristü'l-ulemâ* adlarıyla da bilinen, fakat kısaca *el-Fihrist* diye tanınan kitabı İslâm dünyasında bibliyografik eserler türünün ilkidir. Zamanla kaybolmuş pek çok eserin adı, konusu ve müellifi hakkındaki bilgiler sadece bu eser sayesinde günümüze ulaşabilmiştir."³ İslam ilim dünyasında erken tarihlerden itibaren tarih, edebiyat ve filolojinin yanı sıra hadis, fıkıh, tasavvuf gibi dinî sahalarda tabakat, mu'cem gibi isimler altında çok sayıda bibliyografik eserin kaleme alınmış olması Müslümanların ilmî şuurunun boyutlarını göstermesi bakımından önemlidir.

Bibliyografyalar bir yönüyle kitaba ve kitabete olan sevginin se-

-
- 1 Celâleddîn es-Suyûtî, *et-Ta`rif bi âdabi't-te`lif*, thk. Merzûk Ali İbrahim (Mektebetu't-Turâsil-Arabî, t.y.), 19.
 - 2 İsmail Durmuş, "Kitabiyât", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 26 (Ankara: TDV Yay., 2002), 83.
 - 3 Nasuhi Ünal Karaarslan, "İbnü'n-Nedîm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 21 (İstanbul: TDV Yay., 2000), 172.

meresidir. Nitekim bibliyografya sahasının en meşhur yazarlarından ve Osmanlı ulemâsından olan Kâtip Çelebi (ö. 1067/1657) on beş bin civarındaki eserin tanıtımını yaptığı *Kesfu'z-Zunûn* adlı yapıtını kitaplara olan sevgisinin bir semeresi olarak sahaf ve kütüphanelerde incelediği kitaplara dayalı olarak vücuda getirmiştir. İbn Nedim'in ise bir kitapçı ve telif eserleri ücretle istinsah eden bir varrak olduğu ileri sürülmektedir. "Onun da tıpkı babası gibi bir 'varrak' olduğunu söylemek yanlış değildir. Çünkü onun *el-Fihrist*'te yer verdiği onca yazar ve esere o dönemde 'varrak'lar dışında birinin vakıf olması mümkün görünmüyor."⁴ Bibliyografya çalışmaları sadece bir eser-müellif malumatı değil aynı zamanda ilgili sahanın tarihinin bir parçasıdır. Bu meyanda özellikle kronolojik bir tefsir bibliyografyası Tefsir Tarihi'nin mühim bir cüzüdür ve Tefsir Tarihi'ne önemli katkılarda bulunmaktadır. Tefsir Tarihi yazımında muhakkak tefsir bibliyografyalarına müracaat edilmelidir. Bibliyografyalar tefsir sahasında kaleme alınan eserlerin güncellenmesi ve yeni çalışmalardan haberdar olunmasında önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir. Ayrıca yeni yapılacak tefsir çalışmalarına ışık tutmak ve istatistiki bilgilere malzeme sağlamak gibi işlevlere de sahiptir. Günümüzde hemen bütün ilim dallarında bibliyografya çalışmalarına yer verilmekte hatta bazı müellifler üzerine müstakil bibliyografyalar da hazırlanmaktadır.

Konumuzla ilgili çok yakın zamanda hazırlanmış kayda değer çalışmalar vardır. Bu tür çalışmaları yapan yazarlar arasında M. Hamidullah ve Macid Yaşaroğlu⁵, Hidayet Aydar,⁶ Süleyman Mollaibrahimoğlu⁷, Sa-

4 Muhammed Yünus el-Huseynî, "Arap Düşünce Tarihinin Ölümsüz Eseri: İbnu'n-Nedim'in el-Fihrist'i", trc. Eyyüp Tanrıverdi, *Nüsha* 6, sy. 23 (Güz 2006): 44.

5 M. Hamidullah ve Macid Yaşaroğlu, *Kur'ân Tarihi Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Terceme ve Tefsîrleri Bibliyoğrafyası* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 1991).

6 Hidayet Aydar, "Cumhuriyet Dönemi Tercüme Kur'an Tefsirleri Üzerine İstatistiksel Bir Değerlendirme", *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7, sy. 7 (2015); a.mlf. "Cumhuriyet Dönemi Türkçe Kur'an Tefsirleri", *Kur'an'ın Anlaşılmasına Doğru Tefsir ve Toplum* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011), 211-303; a.mlf. "Cumhuriyet Döneminde Türkçeye Tercüme Edilmiş Kur'an Tefsirleri", *Başlangıçtan Günümüze Türklerin Kur'an Tefsirine Hizmetleri -Tebliğler ve Müzakereler- Tartışmalı İlmi Toplantı 21-22 Ekim 2011* içinde, ed. Muhammed Abay (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2012), 425-626.

7 Süleyman Mollaibrahimoğlu, "Nazratun Ammetun Li'd-Dirasati'l-Mutaallikati bi Tefsiri'l-Kur'ani'l-Kerim fi Ahdi'l-Cumhuriyyeti (1923-1995) fi Türkiya", *Mecelletu's-Şeria ve'd-Dirasat-i-İslamiyye* 12, sy. 32 (Rebiulevvel 1418, Ağustos 1997).

lih Akdemir⁸, Halil Uysal⁹, M. Suat Mertoğlu¹⁰ gibi bazı isimleri saymak mümkündür. Diğer yandan tefsir alanında bibliyografik içerikli bazı lisansüstü çalışmalar da yapılmıştır. Ancak görebildiğimiz kadarıyla özellikle 1980'den sonraki tefsir çalışmalarının bibliyografyasını konu edinen lisansüstü bir çalışma yok gibidir.¹¹ Çalışmamızda 1980'i başlangıç olarak aldığımız için bu tarihten önce telif edilen bir eserin 1980'den sonraki baskısına yer vermeyeceğiz. Örneğin Ömer Rıza Doğrul'un 1934'de yayımlanan *Tanrı Buyruğu Kur'ân-ı Kerim'in Tercüme ve Tefsiri* adlı eserinin 1980'de İstanbul'da İnkılap ve Aka Kitabevleri tarafından yapılan yeni yayınına değinmeyeceğiz. Keza, basılı halde bulunmayıp yalnız dijital ortamda bulunan Beğavî Tefsiri¹² ile Hücet'ül-İslam ve'l-Müslimin Hacı Şeyh Muhsin Kiraati'nin, *Nûr Tefsiri*¹³ gibi eserlere de değinmeyeceğiz.

8 Salih Akdemir, "Cumhuriyet Döneminde Yayınlanan Türkçe Telif ve Tercüme Tefsirler Üzerine Bir Değerlendirme" *İslamî Araştırmalar* 2, sy. 8 (Ağustos 1988): 17-34.

9 Halil Uysal, "Cumhuriyet Dönemi Kur'an Araştırmaları", *Makâlât* 1 (1999): 139-263.

10 M. Suat Mertoğlu, "Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kur'an ve Tefsir Literatürüne Toplu Bir Bakış-Birincil Eserler ve Onlara Dair İncelemeler-", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 9, sy. 18 (2011): 9-66.

11 Tefsir sahasında bibliyografik mahiyette yapılan bazı tezler şunlardır: Mehmet Okuyan, "XX. Asrın İlk Yarısındaki Türk Müfessirleri" (Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1990); Muhammed Abay, "Osmanlı Dönemi Müfessirleri" (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1992); Ziya Demir, "Osmanlı Müfessirleri ve Tefsir Çalışmaları Kuruluşundan X-XVI. Asrın Sonuna Kadar" (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 1994). Bu çalışma daha sonra kitap olarak neşredilmiştir. Bk. Ziya Demir, *XIII.-XVI. yy Arası Osmanlı Müfessirleri* (Ensar Neşriyat, İstanbul 2006); İshak Özgel, "Büyük Selçuklular Dönemi Müfessirleri" (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1996); Mustafa Yavuz, "Anadolu Selçukluları Dönemi Müfessirleri" (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1997); M. Suat Mertoğlu, "Osmanlı'da II. Meşrutiyet Sonrası Modern Tefsir Anlayışı; Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad Dergisi Örneği: 1908-1914" (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2001); Murat Kaya, "Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Kadar (1839-1908) Matbu Türkçe Kuran-ı Kerim Tercüme ve Tefsirleri" (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001; Mehmet Zorlu, "İkinci Meşrutiyet Dönemi (1908-1918) Tefsir Hareketleri" (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2002); R. Adeviye Akbulut, "Cumhuriyet Devrinde 1919-1936 Yılları Arasında Türkiye'deki Tefsir Hareketleri" (Doktora Tezi, Harran Üniversitesi, 2003); Süleyman Karacelil, "Cumhuriyet Dönemi Tefsir Hareketleri (Türkçe Tefsirler Bağlamında)" (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2004); Bekir Dağcı, "1950-1960 Arası (Demokrat Parti Dönemi) Türkiye'de Kur'an Araştırmaları" (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2010).

12 8 cilt olarak tamamlanmış ve internet ortamında yayınlanmıştır. Fakat çevirmen/çevirmenler hakkında bilgi bulunmamaktadır. Bk. <https://tr.scribd.com/doc/117037151/Be%C4%9Favi-Tefsiri-8> (11.07.2017).

13 1.ve 2.cilt, trc. Kadir Çelik, Bk. <http://kitab.nur-az.com/tr/lib/view/602/1/65552/%C3%96ns%C3%B6z/>. (07.08.2017); <http://kuranneslider.com/dosya/uygulama/>

Aynı şekilde konulu/kavram tefsir çalışmalarını da bu bibliyografyaya dâhil etmeyeceğiz. Fakat bir eserin 1980'den sonraki yeni tercümelerini ise listelemeye çalışacağız. Bunları telif ve tercüme ana başlıkları altında sınıflayarak inceleyeceğiz.

1980, dünyada ve Türkiye'de önemli gelişmelerin yaşandığı bir tarihtir. 1980'den sonra bir yandan çok kültürlülük ve yerellik, diğer yandan muhafazakârlık eğilimleri kendisini göstermiştir. Bu tarihten itibaren Türkiye'de köyden kente göç hızlanmış ve okur-yazar nüfusu artış kaydetmiştir. Eğitimli insanların sayısındaki artış, ilmî sahada pek çok eserin neşredilmesine vesile olmuştur. Bu durum 2000'li yıllardan sonra daha bariz bir hale gelmiş, dinî alanların hepsinde olduğu gibi tefsir sahasında da çok sayıda ürün verilmiştir. Başka bir ifadeyle "2000 yılı sonrası diğer birçok türde olduğu gibi telif tefsir konusunda da hacim artışının yaşandığı yıllardır. Son on beş yılda hazırlanmış telif tefsirlerin sayısı Cumhuriyet döneminin tamamında hazırlananların yaklaşık 1/3'ünü oluşturmaktadır."¹⁴ Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında tabii ki mevcut siyasal iktidarın din konusundaki müsamahalı tutumunun da ciddi bir etkisi bulunmaktadır. Çünkü "din üzerinde baskının uygulandığı, dinî eserlere müsamahanın gösterilmediği veya zorlukların çıkarıldığı dönemlerde tefsirlerin sayısı ya hiç yoktur, ya da çok azdır. Buna karşılık dinin serbest olduğu, dinî yayınlara kısıtlamaların getirilmediği dönemlerde tefsirlerin sayısının oldukça yüksek olduğu müşahede edilmiştir."¹⁵ Neticede yeni eserlerin telifi bibliyografya çalışmalarına malzeme sağlamış ve araştırmacıları yayımlanan bu eserlerin takip ve tespitine itmiştir.

Bu makalede zikredilen bir kısım eserlerin gerçek manada tefsir kitabı olup olmadığının tartışmaya açık durduğunu belirtmek isteriz. Zira sadece kitabın ismine tefsir ibaresini yazmakla veya ayetler üzerine akla gelen bazı açıklamaları kaydetmekle gerçekten o kitabın tefsir hüviyetine haiz olması mümkün değildir. Fakat yine de bu tür eserlerin bibliyografyaya alınması hem hangi eserlerin gerçekten tefsir özelliğini yakaladığını göstermesi bakımından hem de dönemin tefsire bakış açısını yansıtmaları bakımından önemlidir. Makalemizde, bibliyografya çalışmalarında biraz

Nur_Tefsiri-2.pdf. (07.08.2017).

14 Mertoğlu, "Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kur'an ve Tefsir Literatürüne Toplu Bir Bakış-Birincil Eserler ve Onlara Dair İncelemeler-", 41.

15 Aydar, "Cumhuriyet Dönemi Tercüme Kur'an Tefsirleri Üzerine İstatistiksel Bir Değerlendirme", 23.

da ihmal edildiğini düşündüğümüz kısmî tefsirlere hususen yer vereceğiz. Böylece kısmî tefsirlere ilişkin derli toplu bir bilgiye ulaşmış olmayı hedeflemekteyiz. Kısmî tefsirlerin bir kısmının daha önce yapılmış olan lisansüstü tezlerinin, özellikle de yüksek lisans tezlerinin yayımlanmış hali olduğu görülmektedir.

1. Telif Türkçe Tefsirler

Telif eserler, tercüme eserlere nazaran daha fazla gayreti ve emeği gerektirmektedir. Çünkü telif eser yeni baştan vücuda getirilmekte, tercüme ise başka dilde zaten mevcut olan eseri hedef dile aktarım işlemi olmaktadır. Ayrıca telif eserler, bir ülkenin ilmî birikiminin, seviyesinin ve bilim insanlarının kalitesinin de önemli göstergelerindedir. Türkiye’de 1980’den 2017’ye kadar tefsir sahasında sayıları gittikçe artan telif eserlere rastlamaktayız. Bu durum umumi manada Türkiye’deki ilmî hareketliliğin sevindirici boyutlarda seyrettiğini göstermektedir. Nitekim bu hareketlilik bibliyografyalara çok açık bir şekilde yansımaktadır. Tefsir sahasında yazılan Türkçe telif eserleri “tam tefsirler” ve “kısmî tefsirler” başlığı altında incelemek mümkündür.

1.1. Türkçe Telif Edilmiş Tam Tefsirler

A. Metin Saruhan, *Asr-ı Saadet Kur’an-ı Kerim Türkçe Meali ve Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 2005. 8 cilt.

A. Nuray Oktay, *Kuran’la Parıldayan Gerçekler*, İstanbul 1996-2016. 6 cilt.

Abdullah Parlıyan, *Kur’an-ı Kerim ve Özlü Tefsir Tefsirlerin Özü*, Konya Kitapçılık, 1. baskı, Konya 2004. 604 s.

Ahmet Tekin, *Lügatli Tefsirî Meâl Kur’ân’ın Anlaşılmasına Doğru*, Kalam Yayınları, 3. baskı, İstanbul 2003. 639 s. /Kalam Yayınları, 8. baskı, İstanbul 2010. 674 s.

Ahmet Tekin, *Lügatli Tefsirî Meâl Kur’ân’ın Anlaşılmasına Doğru*, Kalam Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2015. 2 cilt. 1298 s.

Ali Arslan, *Büyük Kur’an Tefsiri Hülasatü’t-Tefasir*, ArslanYayınları, İstanbul 1987. 16 cilt./ Okusan Yayıncılık, İstanbul 1995. 16 cilt. 9616 s.

Ali Bulaç, *Kur’ân Dersleri Meâl & Tefsir Dirâsâtü’l-Kur’ân*, Çıra Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2016. 7 cilt. 4432 s.

Ali Küçük, *Besâiru'l-Kur'an*, Kişisel Yayınlar, İstanbul 2011. 17 cilt. 8500 s. /İlk baskı Konya 2003. 20 cilt.

Ali Ünal, *Kur'ân-ı Kerîm Açıklamalı Meâli ve Özet Tefsîri*, Define Yayınları, İstanbul 2015. 3 cilt. 2314 s.

Bayraktar Bayraklı, *Yeni Bir Anlayışın Işığında Kur'an Tefsîri*, Bayraklı Yayınları, İstanbul 2008. 21 cilt.¹⁶

Celal Yıldırım, *İlmin Işığında Asrın Kur'ân Tefsiri*, Anadolu Yayınları, İzmir 1986-1989. 14 cilt.

Ebu Muaz Seyfullah el-Çubukâbâdî (Seyfullah Erdoğan), *Sahîh Tefsîr, Dâru's-Sunne*, 1.baskı, Ankara 2015-2017. 8 cilt. 4736 s.

Hakkı Yılmaz, *Nüzul Sırasına Göre Tebyînü'l-Kur'an İşte Kur'an*, İşaret Yayınları, İstanbul 2010. 11 cilt.

Hasan Elik- Muhammed Coşkun, *Tevhit Mesajı Özlü Kur'an Tefsiri*, Fikir Yayıncılık, İstanbul 2013. XLVIII+1407 s.

Hasan Elik-Muhammed Coşkun, *İndirildiği Dönemin Işığında Kur'an Tefsiri Tevhit Mesajı*, İFAV Yayınları, 3. baskı, İstanbul 2016. 1487 s.

Hayrettin Karaman-Mustafa Çağrı-İbrahim Kâfi Dönmez-Sadrettin Gümüş, *Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003. 5 cilt.

Hüseyin Taşçı, *Kur'an-ı Kerim'in Rivayet ve Dirayet Tefsiri*, Ravza Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2015. 5 cilt, 2969 s.

İskender Ali Mihr (İskender Erol Evrenosoğlu), *Kelime Kelime Kur'an-ı Kerim Lafzı ve Ruhü*, Printer Ofset & Matbaacılık, İzmir 2006. 19 cilt.¹⁷

M. Sait Şimşek, *Hayat Kaynağı Kur'an Tefsiri*, Beyan Yayınları, İstanbul 2012. 5 cilt. 2900 s.

M. Zeki Duman, *Beyânu'l-Hak Kur'ân-ı Kerîm'in Nüzul Sırasına Göre Tefsiri*, Fecr Yayınevi, Ankara 2006. 3 cilt. /Fecr Yayınevi, 1. baskı, Ankara 2016. 2 cilt. 2056 s.

16 1. cilt 2001 yılında, 21.cilt, 2007 yılında yayınlanmıştır.

17 19 cilt olarak tamamlanmıştır. Bk. <https://www.mihir.com/Home/Kitaplar/263> (12.07.2017).

M. Zeki Duman, *Beyânu'l-Hak Kur'ân-ı Kerîm'in Nüzul Sırasına Göre Tefsiri*, Kayseri Gündem Yayınları, 2014. 3 cilt özel baskı.

Mahmud Ustaosmanoğlu, *Rûhu'l-Furkân Tefsiri*, Ahıska Yayınevi, İstanbul 2014. 18 cilt.¹⁸

Mahmut Toptaş, *Kur'an-ı Kerim Şifa Tefsiri*, Cantaş Yayıncılık İstanbul 1993. 8 cilt.

Mahmut Toptaş, *Nüzul Sırasına Göre Kur'an Mesajı*, Cantaş Yayınları, İstanbul 2008. 5 cilt. 1200 s.

Mustafa İslâmoğlu, *Hayat Kitabı Kur'an Gereçeli Meal-Tefsir*, Düşün Yayıncılık, 3.baskı, İstanbul 2009. 1360 s.

Mustafa İslâmoğlu, *Nüzul Sırasına Göre Hayat Kitabı Kur'an Gereçeli Meal-Tefsir*, Düşün Yayıncılık, 7.baskı, İstanbul 2015. 916 s.¹⁹

Ömer Çelik, *Hakk'ın Dâveti Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsîri*, Erkam Yayınları, İstanbul 2013. 5 cilt. 3688 s.

R. İhsan Eliaçık, *Yaşayan Kur'an Nüzul Sırasına Göre Türkçe Meal-Tefsir*, İnşa Yayınları, İstanbul 2011. 1048 s.

R. İhsan Eliaçık, *Yaşayan Kur'an Türkçe Metin-Tefsir*, İnşa Yayınları, İstanbul 2007. 3 cilt.

Salih Parlak, *Bilgi Toplumuna Doğru Kur'ân-ı Kerim Meal-Tefsir*, 2001 Yayınları, İstanbul 2001. 1291 s.

Semra Kürün Çekmegil, *Okuyucu Tefsiri (Tefsiru'l-Kari)*, Nida Dergisi Yayınları Malatya 2006. 13 cilt.

Süleyman Ateş, *Kur'ân Ansiklopedisi*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 2003. 30 cilt.

Süleyman Ateş, *Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri*, Bilmar Yayıncılık, İstanbul 2009. 6 cilt. 3623 s. /Milliyet 1995.

Süleyman Ateş, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, Milliyet Yayınları, İstanbul 1995. 3 cilt. /Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 2005. 2069 s.

Süleyman Ateş, *Yüce Kur'ân'ın Çağdaş Tefsiri*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 1988-1991. 12 cilt.

18 37 cilt olarak tamamlanması öngörülen tefsirin telifi devam etmektedir.

19 Eserin bu baskısı Mushafsızdır.

Şaban Piriş, *Kur'an Okulu Cüz Cüz Kur'an-ı Kerim Meal ve Tefsiri*, Bahar Yayınları, İstanbul 1998. 16 cilt.

Şaban Piriş, *Kur'an Yolu İniş Sırasına Göre Anlam ve Tefsiri*, Arz Yayıncılık, Kayseri 2006. 4 cilt. 2240 s.

1.2. Türkçe Telif Edilmiş Kısmî Tefsirler

A. Cüneyt Eren, *Ahkâm-ı Kur'ân*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2016. 288 s.

A. Cüneyt Eren, *Hikmet Hüzmeleri (Yusuf Sûresi Tefsiri)*, Işık Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2014. 202 s.

A. Fuat Azak, *Kur'an'ın Kelime Kelime Kevser Tefsiri*, Zafer Matbaası, İstanbul 2007. 169 s.

Abdulaziz Hatip, *Beş Sûrenin Tefsiri Nur, Yasin, Saf, Mülk Nebe*, Mutlu Yayınları, İstanbul 2007. 423 s.

Abdulaziz Hatip, *Kur'an'dan Hayata Altı Sûrenin Tefsiri*, Akdem Yayınları, İstanbul 2011. 567 s.²⁰

Abdullah Babaoğlu, *Mü'minun Sûresinin İlk Onbir Ayetinin Tefsiri*, yayınevi basım yeri ve tarihi yok. 166 s.

Abdullah Yıldız, *Aşır Aşır Kur'ân-ı Kerîm Dersleri -Ders Notları-*, Pınar Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2014. 415 s.

Abdullah Yıldız, *Aşır Aşır Kur'ân-ı Kerîm Dersleri-2 -Ders Notları-*, Pınar Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2016. 414 s.

Abdurrahman Aktepe, *Rumûzü'l-Kur'ân 1*, Rahle Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2005. 78 s.

Abdurrahman Aktepe, *Rumûzü'l-Kur'ân 2*, Rahle Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2005. 144 s.

Abdurrahman Aktepe, *Rumûzü'l-Kur'ân 5 (Bakara Sûresi'nin 64. Ayeti Kerimesi'nin Müfessiri-i İzama Göre Tefsir ve İzahıdır)*, Rahle Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2005. 224 s.

Abdurrahman Aktepe, *Rumûzü'l-Kur'ân 4 (Âli İmran Sûresi'nin 64. Ayeti Kerimesi'nin Müfessiri-i İzama Göre Tefsir ve İzahıdır)*, Rahle Yayınları, İstanbul 2005. 198 s.

20 Kitapta tefsirine yer verilen altı sure şunlardır: Nur, Lokman, Yasin, Saf, Mülk ve Nebe.

Abdurrahman Aktepe, *Rumûzü'l-Kur'ân 3 (Nisa Sûresi'nin 150-152 Ayet-i Kerimleri ile Beyyine Sûresi'nin 6. Ayet-i Kerimesi'nin Müfessiri-i İzama Göre Tefsir ve İzahıdır)*, Rahle Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2005. 168 s.

Abdurrahman Ateş, *Cuma Sûresi Tefsiri Sahte Dindarlık Eleştirisi*, Çıra Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2017. 144 s.

Abdurrahman Kasapoğlu, *Carl Gustav Jung'un Kehf Sûresi Tefsiri*, Mengüceli Yayınları, Malatya 2006. 153 s.

Abdülcil Candan, *Kur'ân Okurken Zihne Takılan Ayetler (Müşkilü'l-Kur'an)*, Elest Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2007. 580 s. / Aynı eser *Kur'an-ı Kerim'de Anlaşılması Güç Ayetler*, Seyda Yayınları/Kitabevi, Diyarbakır t.y. 570 s.

Abdüselam Semre, *Tekvir Suresi'nden Esintiler*, Altın Kitap Matbaası, İzmir 2001. 92 s.

Abdüselam Semre, *Kur'an-ı Kerim'in Anası Fatıha Suresi*, Altın Kitap Matbaası, İzmir 2000. 146 s.

Abdüselam Semre, *Saffat Suresi'nden Esintiler*, Altın Kitap Matbaası, İzmir 2012. 409 s.

Abdüselam Semre-Hatice Aygün-Akif Tosun-Sıddık Özer, *Ra'd Suresi'nden Seslenişler*, Hürriyet Matbaası, İzmir 2013. 481 s.

Ahmed Kalkan, *Ansiklopedik Kur'an Kavramları ve Güncel Yansımaları*, Kişisel Yayınlar, İstanbul 2011. 10 cilt.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Alak-Kalem-Müzzemmil-Müddessir ve Fatıha Sûreleri Tefsiri*, Maruf Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2016. 5 cilt.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Cilt 1 Alâk Sûresi Tefsiri*, Maruf Yayınları, İstanbul 2016. 360 s.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Cilt 2 Kalem Sûresi Tefsiri*, Maruf Yayınları, İstanbul 2016. 504 s.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Cilt 3 Müzzemmil Sûresi Tefsiri*, Maruf Yayınları, İstanbul 2016. 240 s.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Cilt 4 Müddessir Sûresi Tefsiri*, Maruf Yayınları, İstanbul 2016. 464 s.

Ahmed Kalkan, *İlk Sûreler ve İslamî Hareket Cilt 5 Fatihâ Sûresi Tefsiri*, Maruf Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 416 s.

Ahmed Kalkan, *Kur'ân-ı Kerim Kavram Tefsiri*, Davut Emre Yayınları, İstanbul 2014. 10 cilt. 11.000 s.

Ahmet Tomor, *Fatihâ Sûresi*, Okumayı Teşvik Derneği, Adapazarı 2015. 117 s.²¹

Alaaddin Palevi, *İstismâr Edilen 40 Âyet*, Kişisel Yayınlar, İstanbul 2009. 272 s.

Ali Akpınar, *Bazı Aşır ve Sûrelerin Tefsiri Kur'an'ı Anlamaya İkinci Adım*, Ribat Yayınları, Konya 2002. 153 s.

Ali Akpınar, *Duâ ve Sûreleriyle Namazın Anlaşılması Kur'ân'ı Anlamaya 2. Adım*, Kitap Dünyası Yayınları, Konya 2010. 200 s.

Ali Akpınar, *Kulun Huzurdaki Yakîn Duruşu Secde Secde Ayetlerinin Yorumu*, Kitap Dünyası Yayınları, Konya 2012. 119 s.

Ali Akpınar, *Kur'ân Okumaları 1*, Kitap Dünyası, Konya 2008. 104 s.²²

Ali Akpınar, *Kur'ân Okumaları 2*, Kitap Dünyası, Konya 2008. 176 s.

Ali Akpınar, *Kur'ân'ın Mü'minlere Çağrısı Kur'ân'ı Anlamaya 5. Adım*, Kitap Dünyası Yayınları, 2. baskı, Konya 2013. 336 s.

Ali Akpınar, *Molla Fenârî'nin Fatihâ Tefsiri*, Nasihat Yayınları, Malatya 2014. 191 s.

Ali Akpınar, *Namaz Duaları ve Sûreleri Kur'ân'ın Aydınlığında İlk Adım*, Suffe Yayınları, 1. baskı, İstanbul 1997. 194 s.

Ali Fuad Azak, *Sûre-i Yûsuf (A.s.)*, 1990. 272 s.

Ali İçipak-Zabit Durmuş, *Sorularla Fatihâ Sûresi Tefsiri*, Yenda/Ölçü Yayınları, İstanbul 1998. 223 s.

Atilla Fikri Ergun, *Tefsîru'l-Büşrâ İyi Haber Kur'ân Nüzûl Sırasına Göre Kur'ân-ı Kerîm Tefsîri (I) (Vahyin İlk Yılları)*, Kibele Yayınları, 2013.

21 Bu eser daha önce 1998 yılında 93 sayfa olarak, Ahmet Tomor Hocaefendi, *Kur'an'dan Bir Nûr Fatihâ Sûresi* adıyla yayımlanmıştır.

22 Duhâ-Hümeze arası sureler işlenmektedir.

467 s.²³

Ayşe Şener, *Kur'an Okumaları Anlamın İzinde 24 Kısa Sure*, Mana Yayınları, İstanbul 2015. 151 s.

Ayşe Şener, *Kur'an Okumaları Anlamın İzinde -II- 34 Sure (Leyl-Haşr Arası)*, Mana Yayınları, İstanbul 2016. 237 s.

Bahaeddin Sağlam, *Ahret ve Zamanın Mahiyetini Bildirmesi Açısından Yasin Tefsiri İhlas, Felak, Nas ve Ayete'l-Kürsi*, Tebliğ Yayınları, 1. baskı, İstanbul 1998. 126 s.

Bahaeddin Sağlam, *Alternatif Tefsir Çalışmaları*, Tebliğ Yayınları, İstanbul 2004. 310 s.²⁴

Bahaeddin Sağlam, *Kur'an'ın Evrenselliği ve Kur'an Sembollerinin Dili*, Tebliğ Yayınları, İstanbul 1997. 350 s.²⁵

Bayraktar Bayraklı, *Yeni Bir Anlayışın Işığında Kur'ân Tefsiri Adlı Eserden Seçmeler*, Bayraklı Yayınları, İstanbul 2007. 177 s.

Bediüzzaman Said Nursî, *Fatiha Tefsiri Sadeleştirilmiş ve Açıklamalı*, Haz. İsmail Mutlu, Mutlu Yayıncılık, İstanbul 2011. 313 s.

Bilal Gökkuş, *Meryem Sûresi Tefsiri Metin ve Yorum İncelemesi*, Fecr Yayınevi, 1. baskı, Ankara 2009. 175 s.

Burak Özdemir, *Binyılın Kuran Tefsiri Levh-i Mahfuz 2.2*, Doğumgünü Yayıncılık, İstanbul t.y. 516 s.

Burak Taracar, *Alak Suresi Analizi*, Liva Yayınevi, Balıkesir 2007/2009. 146 s.

Burak Taracar, *Kalem Suresi Analizi*, Liva Yayınevi, Balıkesir 2007/2009. 150 s.²⁶

Bülent Kaplan, *Duha'dan Nas'a Surelerin Anlamı ve Geniş Açıklaması*, Ahid Yayınları, Gaziantep 2003. 184 s.

23 Bu ciltte nüzul sırasına göre ilk yirmi bir sûre işlenmektedir.

24 Bu kitapta Müminun, Ahzab, Saffat, Naziat, Şura; Zuhuruf, İnfitar, Kadir ve Leheb Sûrelerinin açıklamaları ele alınmaktadır.

25 Enfal, Tevbe, İsrâ ve Nur Sûrelerinin Tefsiri ile Ankebut, Hucurat ve Saff Sûrelerine değinilmektedir.

26 Eserin elektronik nüshasına <https://tr.scribd.com/doc/64396627/KALEM-SURE-SI-ANALIZ> adresinden ulaşılabilir. (27.11.2017).

Cahit Eriş, *Yâsin-i Şerif Fâtiha-İhlâs, Âyete'l-Kürsî Sırları ve Faziletleri*, Gülhane Yayınları, İstanbul 2016. 346 s.

Celal Yeniçeri, *Uzay ve Varlık Âyetleri Tefsiri İslâm Açısından Kâinât İmkânları*, Erkam Yayınları, 3. baskı, İstanbul 2006. 624 s. /Erkam Yayınları, İstanbul 1995. 513 s.

Cemâlnur Sargut, *Âyetü'l-Kürsi*, Nefes Yayınları, İstanbul 2013. 184 s.

Cemâlnur Sargut, *Cilt 2 Bakara II âyet 11-29*, Nefes Yayınları, İstanbul 2009. 420 s.²⁷

Cemâlnur Sargut, *İman ve Küfür Bakara 1 âyet 1-10*, Nefes Yayınları, 7. baskı, İstanbul 2011. 350 s.

Cemâlnur Sargut, *İnsân-ı Kâmilin Hakîkati Bakara 3 âyet 30-39*, Nefes Yayınları, İstanbul 2012. 432 s.

Cemâlnur Sargut, *Kadınlık Makâmının En Yücesi Meryem Sûresi 2 âyet 16-29*, Nefes Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2016. 247 s.

Cemâlnur Sargut, *Mülk Sûresi-Tebâreke*, Nefes Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 592 s.

Cemâlnur Sargut, *Yaratılış Sırrı Meryem 1 âyet 1-15*, Nefes Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2012. 384 s.

Cemâlnur Sargut, *Yâsîn Sûresi Ey İnsan*, Nefes Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2007. 561 s.

Ç.H.U., *Gönülden Esintiler Terzi Baba (1) Necdet Ardiç ve Necm (Yıldız) Suresi-Neml Suresi 27/40. Ayet (2+7+4)=13*, Flaş Ofset Matbaa, Çorlu 2004. 389 s.²⁸

Davut Aydüz, *Kur'ân Âyetlerinin En Büyüğü Âyetü'l-Kürsî ve Tefsiri*, Işık Akademi Yayınları, İstanbul 2009. 104 s.

Davut Aydüz, *Nebe (Amme) Sûresi Tefsiri*, Işık Akademi Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2012. 160 s.

27 Söz konusu kitabın 2011 yılındaki baskısında *Bakara 2 Nefsin İç Yüzünü Tanımak Âyet 11-29* şeklinde bir değişiklik yapılmıştır.

28 Kitabın 281-380. sayfaları arasında Necm Sûresi'nin bir nevi İşari yorumu yapılmaktadır. Söz konusu eserin pdf'sine http://www.terzibaba.com/kitaplar.pdf/12.terzibaba1_necmsuresi.pdf adresinden ulaşılabilir. (08.08.2017)

Davut Aydüz, *Âdab-ı Muâşeret'i Öğreten Hucurât Sûresi Tefsîri*, Işık Akademi, İzmir 2006. 192 s./Yeni Akademi Yayınları, 5. baskı, İzmir 2012. 192 s./ Işık Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2014. 184 s.

Davut Aydüz, *Beş Vakit Dört Aşir Namazlardan Sonra Okunan Ayetlerin Tefsîri*, Işık Yayınları, İstanbul 2013. 224 s.

Davut Aydüz, *Fetih Sûresi Tefsîri*, Işık Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2016. 224 s.

Davut Aydüz, *Kısa Sûrelerin Tefsîri (Fâtiha-Duhâ-Nâs)*, Nil Yayınları 2002. 216 s./ Yeni Akademi Yayınları, 10. baskı, İzmir 2006. 248 s./ Işık Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2016. 264 s.

Davut Aydüz, *Kur'ân-ı Kerîm'in Kalbi Yâsîn Sûresi Tefsîri*, Işık Akademi Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2004. 224 s./208 s.

Davut Aydüz, *Namazda Okunan Dua ve Kısa Sûrelerin Açıklaması*, Muştu Yayınları, İstanbul 2013. 192 s.

Davut Aydüz, *Namazı Anlayarak Kılmak Namaz Dualarının Açıklaması*, Işık Yayınları, İstanbul 2009. 107 s.

Davut Aydüz, *Peygamber Efendimiz'in Sıklıkla Okuduğu Kâf Sûresi Tefsîri*, Işık Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2014. 168 s.

Ebu Mücahide El-Hadi, *Kur'an'ı Doğru ve Sağlıklı Anlamada Yöntem & Fatiha Suresi-Kur'an'ın Kur'an'la Tefsiri*, Kılavuz Yayınları, Konya 2006. 128 s.

El-Hac Molla Muhammed Ali Doğan (Muhammed el-Kersî), *Rumûzül Kur'ân Külliyyâtından Rahmân Sûresi'nin Tefsîri*, Rahle Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2013. 728 s.

El-Hâc Molla Muhammed Ali Doğan, *Bakara Sûresi'nin 285. Âyet-i Kerîmesi'nin Tefsîri*, Rahle Yayınları, İstanbul 2014. 161 s.

Enis Tıgılı, *İhlâs Sûresi Tefsiri ve Havassı*, Dila Yayıncılık, 1.baskı, İstanbul 2013. 382 s.

Faruk Tuncer, *Sarsıcı Kıyamet Tasvirleriyle Hakka Sûresi Tefsîri*, Yeni Akademi Yayınları, İzmir 2008. 152 s.

Feyzullah Birişik, *Âlimlerimizin Dizleri Dibinde Her Güne 1 Ders (Aileler İçin) 1*, Karınca & Polen Yayınları, İstanbul 2011. 936 s.

Feyzullah Birişik, *Âlimlerimizin Dizleri Dbinde Her Güne 1 Ders (Hanımlar İçin) 3*, Karınca & Polen Yayınları, İstanbul 2011.870 s.

Feyzullah Birişik, *Her Güne 1 Ders (Gençler İçin) 4*, Karınca & Polen Yayınları, İstanbul 2011. 757 s.

Hakan Uğur, *Beyyine Sûresi ve Yorumu Bir Sûre Tefsiri Denemesi*, Adal Ofset, Konya 2010.

Hakan Uğur, *Hikmet Ayetlerinin Tefsiri*, Aybil Yayınları, Konya 2012. 102 s.

Halil Aldemir, *Nebevî Mücadele Bağlamında Kalem Sûresi Tefsiri*, Kitabı Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2013. 200 s.

Halil Yavuz, *Namaz Sûre ve Duaları'nın Anlamı ve Tefsiri*, Sarmaşık Yayınları, İstanbul 2012. 338 s./ Öz Ensar Yayıncılık, İstanbul t.y. 419 s.²⁹

Halûk Nurbaki, *Kur'ân'ın Matematik Sırları Müddesir ve Fussilet Sûrelerinin Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 1987.135 s.

Halûk Nurbaki, *Namaz Sûrelerinin Yorumu 1*, Damla Yayınevi, İstanbul 1986.114 s.

Halûk Nurbaki, *Namaz Sûrelerinin Yorumu*, Damla Yayınevi, 4. baskı, İstanbul 1997. 227 s.

Halûk Nurbaki, *Sûre-i Tekvir'in Yorumu Kıyamet, Cennet, Cehennem, Kader*, Damla Yayınevi, İstanbul 1992.110 s.

Halûk Nurbaki, *Amme Cüz'ü Yorumu 1*, Damla Yayınevi, İstanbul 1986. 143 s.

Halûk Nurbaki, *Amme Cüz'ü Yorumu 2*, Damla Yayınevi, İstanbul 1986. 157 s.

Halûk Nurbaki, *Amme Cüz'ü Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 2000. 240 s.³⁰

Halûk Nurbaki, *Âyet-el Kürsî Yorumu*, Damla Yayınevi, 3. baskı, İstanbul 1998. 64 s.

29 Kitabın pdf'sine <http://halilyavuz.org/namazSûreleri.pdf> adresinden ulaşılabilir. (12.07.2017).

30 Nebe-Leyl arasındaki sûreleri kapsamaktadır.

Halûk Nurbaki, *Bakara Sûresi Yorumu (İnfak)*, Damla Yayınevi, İstanbul 1987. 119 s.

Halûk Nurbaki, *Bakara Sûresi Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 1997. 192 s.³¹

Halûk Nurbaki, *Bakara Sûresi Yorumu-2 (Münafıklar)*, Damla Yayınevi, İstanbul 1988. 104 s.

Halûk Nurbaki, *Fatiha ve Kırk Yorumu*, Arpaz Matbaacılık y.y., 1982. 128 s.

Halûk Nurbaki, *Kur'ân'ın Harika Mesajları Rahman, Vakıa, Necm ve Hadid Sûrelerinin Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 1997. 264 s.

Halûk Nurbaki, *Kur'an-ı Kerim'den Âyetler ve İlmî Gerçekler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 11. baskı, Ankara 2014. 344 s.

Halûk Nurbaki, *Sûre-i Yusuf'un Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 1985. 102 s.

Halûk Nurbaki, *Yâsîn Sûresi Yorumu*, Damla Yayınevi, İstanbul 1997.112 s.

Hamza Duygun, *Alak Suresi Okumaları*, y.y., Ankara 2013. 426 s.

Harun Ögmüş, *Sad Sûresinin Tefsiri ve Günümüze Bakan Yönleri*, Aybil Yayınları, Konya 2011. 228 s.

Heyet, *Kur'ân'ı Anlamaya Giriş Kısa Sûrelerimizi Tanıyalım*, Burç Yayınevi, Konya 2012, 192 s.³²

Hüseyin Güllüce, *Salât ve Selâm Sana Ey Nebî Tasliye ve Teslim Âyeti ve Tefsiri*, Aktif Yayınevi, Erzurum 2007. 160 s.

İlhami Günay, *Kısa Sûrelerin Terbiyesinde*, Ensar Neşriyat, 1.baskı, İstanbul 2014. 160 s.

İskender Ali Mihr, *Ve'l-Asr Suresi*, Mihr Yayınları, İzmir 2007. 248 s.

İskilipli Mehmed Atıf Hoca, *Fâtiha-i Şerîfe Sûresinin Tefsiri*, Haz.

31 *Bakara Sûresi Yorumu (İnfak)* ve *Bakara Sûresi Yorumu-2 (Münafıklar)* adlı eserlerinin bir araya getirilmiş halidir.

32 Kitabın dijital baskısına <http://www.kuranimiz.net/web/wp-content/uploads/2014/12/kurani-anlamaya-giris-kitabi.pdf> adresinden ulaşılabilir. (21.08.2017). Kitabın ilk baskısı (Konya: Ekdağ Yay., 2007), 172 s.

Mehmed Ali Seracettin- Mustafa Çiçekler, Bilimevi Basın Yayın, İstanbul 2015. 147 s.

İsmail Kazdal, *Kur'ân'ı Anlamak Tercümeden Meale Meâlden Miniyöruma*, Kur'an Okulu Yayıncılık, İstanbul 1996. 3 cilt.

Kâmil Hayati Aydın, *Fâtiha Sûresi'ni Anlayabilsek Yeter'di*, Tekten Matbaa, Niğde 2014. 78 s.

Kerim Buladı, *Kur'ân'ın İnsan Tasavvuru Kıyâmet Sûresi Tefsiri*, Pınar Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2007. 336 s.

Lütfi Doğan, *Hucurât Suresinin Meal ve Tefsiri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2010. 128 s.

Lütfi Doğan, *Fatiha ve Hucurat Surelerinin Meal ve Tefsiri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. baskı, Ankara 2011. 136 s.

M. Ali Baltaş, *İlk Mesajlar Fatiha, Alak, Kalem, Müzzemmil*, Peyam Yayınları, Ankara 1984. 136 s.

M. Ali Baltaş, *İlk Mesajlar Fatiha-Alak-Kalem-Müzzemmil-Müddesir-Beled*, Birleşik Yayıncılık, İstanbul 1993. 216 s.

M. Ali Şeker-Mustafa İsmail Kemaloğlu, *Kur'ân'dan Cevherler Seçme Sûreler ve Terkibi*, Yasin Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2011. 2 cilt. 1597 s.

M. Erdoğan Baş, *Müminler Arası Beşeri Münasebetler Hucurat Sûresi Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 1998. 197 s.

M. Fatih Kesler, *İstiâze Besmele ve Fâtiha Tefsiri*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005. 157 s.

M. Sadık Gündüz, *Burûc Sûresinin Tefsiri*, Kaya Ofset, 2000. 157 s./ Osmanlı Yayınevi, 2000. 157 s./ Zerafet Yayınları, İstanbul 2003. 208 s.

M. Sait Şimşek, *Fâtiha Sûresi ve Türkçe Namaz*, Beyan Yayınları, İstanbul 1999. 128 s.

M. Zeki Duman, *Beş Sûrenin Tefsiri (Sosyal Muhtevalı) Fatiha, Ahzab, Nûr, Hucurat, Mümtahine*, Fecr Yayınevi, 2.baskı, Ankara 1999. 366 s.

Mahmud Sami Ramazanoğlu, *Bakara Sûresi ve Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 1985. 389 s.

Mahmud Sami Ramazanoğlu, *Bedir Gazvesi ve Enfâl Sûresi Tefsiri*,

Fatih Gençlik Vakfı Yayınları, İstanbul 1980.168 s. /Erkam Yayınları, İstanbul 1980. 217 s.³³

Mahmud Sami Ramazanoğlu, *Fâtiha Sûresi Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 1983. 53 s.

Mahmud Sami Ramazanoğlu, *Fâtiha ve Bakara Sûreleri Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 1985. 391 s.

Mahmud Sami Ramazanoğlu, *Yûnus ve Hûd Sûreleri Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 1984. 166 s.

Mahmud Ustaosmanoğlu, *Âyete'l-Kürsî ve Âmene'r-Rasûlü Tefsiri*, Ahıska Yayınevi İstanbul 2012. 109 s.

Mahmud Ustaosmanoğlu, *Fâtiha Tefsiri*, Ahıska Yayınevi İstanbul 2010. 184 s.

Mahmut Toptaş, *Duha'dan Nas'a Sûrelerin Tefsiri*, Ahid Yayınları, Gaziantep 2008. 144 s.

Mahmut Toptaş, *Kur'an-ı Kerim Şifa Tefsiri Kısa Sureler / Son 2 Cüz*, Cantaş Yayıncılık, 1.baskı, İstanbul t.y. 176 s.

Mahmut Toptaş, *Namaz Sûreleri ve Tefsiri*, Cantaş Yayınları, İstanbul 1988. 109 s.

Mahmut Toptaş, *Namaz Sûreleri ve Yasin Sûresi Tefsiri*, Cantaş Yayıncılık, İstanbul 1988.

Mahmut Toptaş, *Yasin Sûresi ve Tefsiri*, Cantaş Yayıncılık, İstanbul 1989. 48 s.

Medine Balcı, *İhlâs Sûresi Tefsiri Lügat-İ'rab-Belağat-Tefsir-Fıkıh-Akaid*, Ebrar Yayınları, İstanbul 2003. 203 s.

Medine Balcı, *Sebû'l-Mesânî Fâtiha Sûresi Tefsiri*, Ebrar Yayınları, İstanbul 2011. 801 s.

Mehmet Akar, *Kehf Sûresi Gençlik Sûresi*, Beka Yayıncılık, 1.baskı, İstanbul 2015. 184 s.

Mehmet Akar, *Kehf Sûresi Tefsiri*, Hüner Yayınevi, 1.baskı, Konya 2016. 176 s.

33 Bu eserin ilk baskısının 1978 yılında Erkam Yayınevi tarafından 168 sayfa olarak yayımlandığı zikredilmektedir. Bk. Uysal, "Cumhuriyet Dönemi Kur'an Araştırmaları", 156.

Mehmet Akar, *Yasin Sûresi Tefsiri*, Hüner Yayınevi, 1.baskı, Konya 2017. 208 s.

Mehmet Bakırcı, *30. Cüz*, Özdemir Kitabevi, 1. baskı, Konya 2016. 216 s.

Mehmet Bakırcı, *Sûre Araf*, Özdemir Kitabevi, 1. baskı, Konya 2015. 216 s.

Mehmet Bakırcı, *Sûre Enbiya Sûre Hacc*, Özdemir Kitabevi, 1. baskı, Konya 2015. 203 s.

Mehmet Bakırcı, *Sûre İsrâ Sûre Kehf*, Özdemir Kitabevi, 1. baskı, Konya 2015. 222 s.

Mehmet Bakırcı, *Sûre Meryem Sûre Tâhâ*, Özdemir Kitabevi, 1. baskı, Konya 2015. 191 s.

Mehmet Bayrak, *Kur'ân'ın Özü ve Şifâ Hazinesi Fâtîha Sûresi*, Emniyet Matbaası, Düzce 1996. 152 s.

Mehmet Galip Anbarlılar, *Kur'an-ı Kerim'in Tefsirinden Özetler*, Ajans 7tepe, İstanbul 2011. 387 s.

Mehmet Okuyan, *Beyânâtü'l-Furkân Kur'ân-ı Kerîm'den Mesajlar Fâtîha, Yâsîn ve Rahmân Sûreleri*, Kıraat Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2015. 294 s.

Mehmet Okuyan, *Beyânâtü'l-Furkân, Kur'ân-ı Kerim'den Mesajlar*, Kıraat Yayınları, İstanbul 2014. 5 Cilt.

Mehmet Okuyan, *Fatiha ve Duha-Nas Arası Kısa Sûrelerin Tefsiri*, Ceylan Ofset, Samsun 2008. 271 s.

Mehmet Okuyan, *Hayatın İnşası İçin Yasin Sûresi Tefsiri*, Üniversite Yayınları, 2.baskı, İstanbul 2016. 297 s.

Mehmet Okuyan, *Kısa Sûrelerin Tefsiri*, Düşün Yayıncılık, 2.baskı, İstanbul 2016. 2 cilt. 1961 s.

Mehmet Okuyan, *Kısa Sûrelerin Tefsiri*, Düşün Yayıncılık, 5.baskı, İstanbul 2013. 4 cilt.

Mehmet Selim Yılmaz, *Fatiha-Bakara Al-i İmran ve Nisa Sûrelerinin Tam Açıklamalı Mealleri*, Kalkan Mat. San. ve Tic. Ltd. Şti. Ankara 2010. 480 s.

Mehmet Selim Yılmaz, *Kur'an-ı Kerim'e Halis Mana Maide Suresi*, Kalkan Matbaası, Ankara 2010. 272 s.

Mehmet Sürmeli, *Hayatı Zikirle Anlamlandırmak Muhammed Sûresi 19. Ayetin Tefsiri*, Mavi Yayıncılık, İstanbul 2008. 172 s.

Mete Firidin, *Zülkarneyn Yecüc ve Mecüc Tefsiri*, Ay Kitap, 1. baskı, İstanbul 2016. 72 s.

Metin Karabaşoğlu, *Kalbimizin Baharı Kur'ân Okumaları-1*, Nesil Yayınları, 15. baskı, İstanbul 2013. 192 s.

Metin Karabaşoğlu, *Kısa Sûrelerin Sınırsız Dünyaları/Kur'ân Okumaları 5*, Nesil Yayınları, İstanbul 2013. 200 s.

Metin Karabaşoğlu, *Kur'ân Okumaları 2*, Nesil Yayınları, İstanbul 2009. 224 s.

Metin Karabaşoğlu, *Kur'ân Okumaları 3*, Nesil Yayınları, İstanbul 2009. 176 s.

Metin Karabaşoğlu, *Kur'ân Okumaları 4*, Nesil Yayınları, İstanbul 2008. 189 s.

Mikail Bayram, *Fil Olayı'nın Mahiyeti ve Fil Sûresi'nin Yeni Bir Yorumu*, Önder Matbaası, Ankara 1996. 59 s.³⁴

Muhammed Doğan (Molla Muhammed el-Kersî), *Rumûzü'l-Kur'an (1-5)*, Rahle Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2015. 623 s.

Muhammed Hamdi Güner, *Namaz Dua ve Surelerinin Mana ve Mesajları*, Gonca Yayınevi, İstanbul 2013. 160 s.

Muhammed Recep Akgemik, *Kelime Manalı Muhtasar Kur'ân Tefsiri*, 1. baskı, İstanbul t.y. 367 s.

Muhammed Vehbi Dereli, *Kur'an'ı Anlamaya Doğru Fatiha ve Duhâ-Nâs Arası Kısa Sûrelerin Meal ve Tefsiri*, Gece Kitaplığı, Ankara 2014. 454 s.

Muhammed Vehbi Dereli, *Kur'an'ın İklîminden Fatiha ve Kısa Sûrelerin Meâl ve Tefsiri*, Esra Yayınları, Konya 1997. 144 s.

Muhittin Akgül, *İdeal Toplum Açısından İsrâ Sûresi'nin Tefsiri*, Işık Yayınları, İstanbul 2015. 247 s.

34 Kitabın elektronik nüshasına <http://www.academia.edu> adresinden ulaşılabilir. (17.08.2017).

Muhsin Demirci, *Kur'ân Tefsirinde Farklı Yorumlar Tespitler-Değerlendirmeler*, 1.baskı, İFAV Yayınları, İstanbul 2017. 3 cilt. 2204 s.³⁵

Muhsin Demirci, *Lokman Sûresi ve Ahlâki Öğütler*, Çamlıca Yayınları, 2.baskı, İstanbul 2011. 268 s.

Muhsin Demirci, *Yâsin, Tebâreke, Amme ve Namaz Sûreleri Tefsiri*, İFAV Yayınları, İstanbul 2017. 288 s.

Musa Yiğit, *Amme Cüzü Terceme ve Tefsiri*, Ankara 1995. 188 s.

Mustafa Çelik, *2 Tefsir Dersleri*, Misak Yayınları, Ankara 2008. 508 s.³⁶

Mustafa Efe, *Kur'an'ın Özü Fatıha Suresi*, Kandil Yayınları, Ankara 1986. 54 s.

Mustafa Hocaoğlu, *Kur'an'da Yolculuk "Otuzuncu Cüz"ün Tefsiri*, Hüner Yayınevi, Konya 2014. 192 s.

Mustafa Hocaoğlu, *Kur'an'da Yolculuk: Otuzuncu Cüzün Tefsiri*, STS Yayıncılık, Rize 2010. 70 s.

Mustafa İslâmoğlu, *Adayış Risalesi*, Denge Yayınları, İstanbul, 1992, 144 s./Denge Yayınları, 14. baskı, İstanbul 2003. Cep Boy 259 s.³⁷

Mustafa İslâmoğlu, *Hayat Kitabı Kur'an Kısa Sûreler Gerekçeli Meal-Tefsir*, Düşün Yayıncılık, 2.baskı, İstanbul 2014. 391 s.

Mustafa İslâmoğlu, *Kur'an Sûrelerinin Kimliği*, Akabe Vakfı Yayınları, 4. baskı, İstanbul 2011. 573 s.³⁸

35 Eserde, Kur'an ayetlerinin tamamı değil belli başlı ayetler ele alınmıştır. Müellif konuyla ilgili şöyle demektedir: "Bu çalışmamızda yorum bakımından ihtilaflı olduğunu düşünüp ele almış olduğumuz ayet sayısı 1000 civarındadır." Bk Demirci, *Kur'an Tefsirinde Farklı Yorumlar*, 1: 25.

36 Ağırlıklı olarak Tefsir Usulü konularının işlendiği bu eserin 300-405 sayfaları arasında bazı kısa surelerin tefsiri yapılmıştır.

37 Yazarın ifadesine göre "bu risale klasik anlamda bir tefsir olmanın tüm özelliklerini taşıyor olabilir. Ne ki bu çalışma Kur'an kıssaları üzerine yapılmış özgün çalışmaların mütevazı bir örneği sayılabilir. Bu eser Kahire'de verdiğimiz tefsir derslerinin kitaplaşmış halidir". Bk. İslâmoğlu, *Adayış Risalesi*, 9 vd.

38 Müellif bu kitabıyla ilgili olarak şunları söylemektedir: "Elinizde tuttuğunuz eser kâmil bir tefsir sayılmazsa da, "İcmali Tefsir" türüne giren bir eserdir." Bk. İslâmoğlu, *Kur'an Sûrelerinin Kimliği*, 9.

Mustafa Utku, *Âyetü'l-Kürsî Tefsîri Erenlerden Duâlar Münacat*, Ulu-
dağ Yayınları, 5. baskı, 2012. 256 s. /1. baskı, 2007. 238 s.

Mustafa Uzun, *Namaz Duaları ve Tefsiri*, Tekin Kitabevi, Konya 1997.
85 s. /Akev Yayınları, Konya 1997. 85 s.

Necla Yasdıman, *30. Cüz Tahlili İ'rab (Kelime Analizi) Sözlük-Me-
al-Tefsir Arapça Gramer Özeti*, NY Cemre Yayıncılık, 1.baskı, İzmir 2008.
657 s.

Necla Yasdıman, *Kur'an Tahlili Arapça Gramer Işığında Sözlük-Me-
tin-Tefsir Fatıha ve Bakara Sureleri*, İzmir, 2006. 2 cilt.

Necla Yasdıman, *Kur'an Tahlili İ'rab (Kelime Analizi) Sözlük-Me-
al-Tefsir*, NY Cemre Yayıncılık, İzmir 2015. 8 cilt.³⁹

Necla Yasdıman, *Kur'an'dan Seçme Sûreler*, NY Cemre Yayıncılık,
1.baskı, İzmir 2007. 538 s.⁴⁰

Necmeddin Salihoglu, *Hanımlar İçin Tefsir Dersleri*, Ravza Yayınları,
2.baskı, İstanbul 2016. 336 s.

Niyazi Beki, *Bedir Zaferi, Kudüs ve İstanbul'un Fethi/Rum Suresi'nin
Işığında*, Alternatif Düşünce Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2007. 108 s.

Niyazi Beki, *Celâl ve Cemâl Sıfatları Işığında Rahman Suresi*, Nesil
Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2003. 240 s.

Nurettin Turgay, *Fâtıha Sûresi ve Tefsir Örnekleri*, Ensar Neşriyat,
1.baskı, İstanbul 2013. 176 s.

Orhan Kuntman, *Elmalılı ve Diğer Müfessirlerin Işığında Kur'an-ı Ke-
rim'in Özet Açıklaması ve Huruf-i Mukatta İle Bazı Ayetlerin Bilimsel Yoru-
mu*, Kariyer Matbaası, Ankara 1997.724 s.

Osman Kayaer, *Kur'anî Sesleniş I (Surelerin Mesajları)*, Fecr Yayınevi,
Ankara 1997. 224 s.

Osman Kayaer, *Kur'anî Sesleniş II (Surelerin Mesajları)*, Fecr Yayıne-
vi, Ankara 2003. 209+VII s.

39 Eserin 8. cildinde Sebe, Fatır, Yasin, Saffat, Sad, Zümer, Mümin ve Fussilet Sureleri yer almaktadır.

40 Kitabın elektronik nüshasının bir kısmına <https://books.google.com.tr/books> adre-
sinden erişilebilir. (27.11.2017).

Osman Nur, *Konularına Göre Kur'an'ın Türkçe Açıklaması*, Mat Kitap, İstanbul 2015. 720 s.

Ömer Öngüt, *En Büyük Ayet-i Kerime "Ayetü'l-Kürsî"*, Hakikat Yayıncılık, İstanbul 2012. 80 s.

Ömer Öngüt, *Fatiha Sure-i Şerif'inin Tefsiri*, Hakikat Yayıncılık, İstanbul 2012.112 s.

Ömer Öngüt, *İhlas Sûre-i Şerif'inin Tefsiri*, Hakikat Yayıncılık, İstanbul 2012.104 s.

Ömer Öngüt, *Kalem, Hâkka, Meâriç, Nûh ve Cin Sûre-i Şerif'lerinin Tefsiri*, Hakikat Yayıncılık, İstanbul 2005. 175 s.

Ömer Temizel, *Fâtiha Tefsiri ve Namaz*, Bilal Ofset, Denizli 2002. 232 s.

R. İhsan Eliaçık, *Yaşayan Kur'an İlk Mesajlar, Nüzul Sırasına Göre İlk 37 Sûrenin Meal- Tefsiri*, İnşa Yayınları, İstanbul 2012. 304 s.

Ramazan Işık, *Namazın Hakikati ve Yâsin-i Şerif-Namaz Sûreleri Tefsiri*, Marmara Reklam/ Berka Ajans, 1996. 191 s.

Rıdvan Yazgan, *İslam ve Hayata Dair Kur'ân-ı Kerim'den Bazı Ayetler ve Yorumu*, Reha Kitabevi, İstanbul 2004. 262 s.

Sabri Demirci, *Hucurât Sûresi Işığında Sosyal Hayatın Ahlakî Prensipleri*, Rağbet Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 232 s.

Sait Göksel (Haz.), *Mübinli Yasin Suresi*, Mihr Yayınları, İzmir 2007. 228 s.

Salih Parlak, *Kur'ânî Kültürde Anayasal Temel Haklar ve Kamu Yönetimi: Nisa Suresi 1-35. Ayetlerinin Analitik Tefsiri*, 2001 Yayınları, İstanbul 2013. 2 cilt.

Saliha İnal, *Kur'an'a Göre Edep ve Ahlak Nur Sûresi Tefsiri*, Çıra Yayınları, 2.baskı, İstanbul 2013. 175 s.

Serkan Tekin, *Kur'an'daki Hüküm Ayetlerinin Tefsiri*, Kuşak Ofset, İstanbul 2006. 155 s.

Siraceddin Öztoprak, *Tefsir Sohbetlerim*, Beyan Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 672 s.⁴¹

41 Eserde Amme Cüzü'nde bulunan surelerin tefsirine yer verilmektedir.

Suat Yıldırım, *Fâtiha ve En'âm Sûrelerinin Tefsiri*, Çevik Matbaacılık, İstanbul 1989. 228 s.

Suavi Suar, *Ayetlerle Ayet'el Kürsi Tefsiri*, Yağmur Yayınları, İstanbul 2005. 134 s.

Süleyman Ateş, *Namazda Okunan Sûrelerin Tefsiri*, Milliyet Gazetesi, İstanbul 1997. 304 s.

Sümeyye Ülger, *Duhâ'dan Nâs'a Bir Demet Tefsir*, Nida Yayıncılık, İstanbul 2017. 640 s.

Şahin Güven, *Erdemli Toplumun İnşası Hucurât Sûresi Tefsiri*, Düşün Yayıncılık, 1.baskı, İstanbul 2012. 352 s.

Şener Aktaş, *Tefsir Dersleri 1 Kısa Sûreler Fâtiha ve Duhâ-Nâs Arası*, Çıra Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2013.

Şener Aktaş, *Tefsir Dersleri 2 Kısa Sûreler Nebe-Leyl Arası*, Çıra Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2013.

Talat Koçyiğit-İsmail Cerrahoğlu, *Kur'an-ı Kerim Meâl ve Tefsiri*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1984. 2 cilt.⁴²

Ümit Şimşek, *"Besmele" Allah'ın Adıyla*, Uğurböceği Yayınları, İstanbul 2004. 71 s.

Ümit Şimşek, *Ayetler ve İbretler*, Hayat Yayınları, İstanbul 2015. 288 s.

Ümit Şimşek, *Kur'an'ın En Büyük Sûresi Fatiha*, Uğurböceği Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2004. 148 s.

Ümit Şimşek, *Namaz Sûreleri Tefsiri*, Çamlıca Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 360 s.

Yahya Alkın, *Lokman Sûresi Tefsiri*, Işık Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 240 s.

Yakup Yüksel, *Duha Sûresi Tefsiri*, Kitabı Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2017. 64 s.

Yaşar Nuri Öztürk, *Fâtiha Sûresi Tefsiri*, Yeni Boyut, 6.baskı, İstanbul 1998. 80 s.

Yaşar Nuri Öztürk, *Kur'an'daki İslam*, Yeni Boyut, İstanbul 1992. 735 s.

42 Fatiha'nın başından Nisa Sûresi 116. ayete kadar.

Yaşar Nuri Öztürk, *Kur'an'ın Temel Kavramları*, Yeni Boyut, İstanbul 2011. 2 cilt. 1300 s.

Yaşar Nuri Öztürk, *Mâûn Sûresi Böyle Buyurdu Din Maskeli Zulme Tanrı'nın Vuruşu*, Yeni Boyut, 14.baskı, İstanbul 2012. 438 s.

Yavuz Fırat, *Filibeli Nureddinzâde'nin Kısmi ve Sûre Tefsirleri*, Tıpkı-basım, Kayseri 2013. (Yayınevi Yok). 208 s.⁴³

Yunus Emre Gördük, *Tarihsel ve Metodolojik Açından İşârî Tefsir Mâhiyeti, Meşrûiyeti, Bâtinî Yorumdan Farkı*, İnsan Yayınları, İstanbul 2013. 321 s.⁴⁴

Yusuf Tavaslı, *Namaz Sûrelerinin Tefsiri*, Tavaslı Yayınları, İstanbul 527 s.

Zehra Eriş, *Kur'ânî Ahlâk ve Edebi Anlamak İçin Hucurât Sûresi Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 2013. 133 s.

Zehra Eriş, *Namazı Anlamak İçin Kısa Surelerin Tefsiri*, Erkam Yayınları, İstanbul 2014. 496 s.

2. Tercüme Tefsirler

Bütün toplumlarda tercüme eserler önemli yer tutmaktadır. Özellikle günümüzde iletişim imkânlarının artması ve uluslararası ilişkilerin sıklaşması bilgi alışverişini dolayısıyla tercümeyle daha önemli ve aktif hale getirmiştir. Ülkemizde tercüme edilen tefsir eserlerinin sayısında bir artış görülmektedir. Nitekim bir araştırmada 1980'den 2015 yılına kadar yayımlanan Türkçe tercüme tefsirlerin istatistiği şöyle tesbit edilmiştir: "1980-89 arasında 8, 1990-99 arasında 16, 2000-2009 arasında 14 ve 2010-15 yılları arasında da 23 tefsir basılmıştır. 9 tercümenin de ne zaman basıldığını tespit edemedik."⁴⁵ Bu makalede tercümesi devam etmekte olan tefsirler ile muhtasar tefsirleri tam tefsirler içerisine dâhil edeceğiz. Yine bir eserin farklı isimlerle yayımlanmış baskıları varsa onları da ayrıca ilave edeceğiz. Sadeleştirme ve hazırlama nevinden bazı çalışmalarını tercüme kapsamında değerlendireceğiz.

43 Fatiha Sûresi tefsiri, Bakara Sûresi'nin başından 40 ayetin tefsiri, Asr Sûresi tefsiri, İhlas Sûresi tefsiri.

44 Eserin 247-276 sayfaları arasında Fil Suresi'nden Nâs Sûresi'ne kadarki sûrelerin İşârî tefsirine yer verilmektedir.

45 Aydar, "Cumhuriyet Dönemi Tercüme Kur'an Tefsirleri Üzerine İstatistiksel Bir Değerlendirme", 22.

2.1. Tercüme Tam Tefsirler

Abdulhalim Uveys el-Mısırî-Ali Abdulmuhsin Cebr el-Mısırî, *Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsîri*, trc. M. Beşir Eryarsoy, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2014. 1301 s.

Abdulkadir Geylanî, *Geylânî Tefsiri*, trc. Dilaver Gürer-Ahmet Yılmaz-Tahir Uluç-Osman Nuri Küçük-Mustafa Çakmaklıoğlu-İbrahim Işıtan-Fadıl Geylani-Abdülaziz Ceylani-Ali Çoban-Betül Güçlü, Ceylani İlim Araştırma ve Yayın Merkezi, İstanbul 2012. 6 cilt. 3380 s.

Abdulkerîm el-Kuşeyrî, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri Letâifu'l-İşârât*, trc. Mehmet Yalar, İlk Harf Yayınları, İstanbul 2013. 6 cilt.

Abdurrahman b. Nasır es-Sa`dî, *Tefsîru's-Sa`dî*, trc. M. Beşir Eryarsoy, Guraba Yayınları, İstanbul 2006. 5 cilt.

Allâme Muhammed Hüseyin Tabatabaî, *el-Mîzan fî Tefsîri'l-Kur'an*, trc. Vahdettin İnce-Salih Uçan, Kevser Yayınları, İstanbul 2015. 13. cilt yayımlandı.

Ayetullah Uzma Mekarîmî Şirazî, *Tefsir-i Numune'nin Özeti*, trc. Alparslan Gürel, Kimmad Matbaacılık, 5 Cilt.⁴⁶

Ayıntabi Mehmed Efendi, *Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsiri Tibyan Tefsiri*, Sad. Abdullah Yücel, Huzur Yayın Dağıtım, İstanbul 2015. 4 cilt.

Celâleddin el-Mahallî-İmam es-Suyûtî, *Celâleyn Tefsiri Kelime Anlamlı ve Açıklamalı Tercüme*, trc. Talha Alp-Orhan Ençakar-Abdulkadir Yılmaz, Yasin Yayınevi, İstanbul 2010. 5 cilt. 3400 s.

Celâleddîn es-Suyûtî, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri ed-Dürrü'l-Mensûr fit-Tefsir Bil-Me'sûr*, trc. Hasan Yıldız-Hüseyin Yıldız-Zekeriya Yıldız, Ocak Yayıncılık, İstanbul 2012. 16 cilt. 10500 s.

Ebû Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî, *Taberî Tefsiri*, trc. Hasan Karakaya-Kerim Aytekin Hisar Yayınları, İstanbul 1996. 9 cilt.

Ebû Mansûr el-Mâtürîdî, *Te'vilâtü'l-Kur'ân Tercümesi*, trc. Bekir Topaloğlu (1.cilt), 1. baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul 2015. 464 s. trc. Bekir Topaloğlu-S. Kemal Sandıkçı (2. Cilt), 1. baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul 2015. 600 s.; trc. Yunus Vehbi Yavuz (3. Cilt), Ensar Neşriyat, İstanbul

46 Bu eser ayrıca bir Komisyon tarafından Kişisel Yayınlar'dan çıkarılmıştır. Tercümelemler devam etmektedir.

2016. 400 s.; trc. S. Kemal Sandıkçı (4. Cilt), 1. baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul 2016. 406 s.; trc. S. Kemal Sandıkçı (5. Cilt) 1. baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul 2017. 488 s.; trc. Fadıl Ayğın (6. Cilt) 1. baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul 2017. 544 s.; trc. S. Kemal Sandıkçı (7. Cilt) 1. basım, Ensar Neşriyat, İstanbul 2017. 592 s.

Ebû'l-A'lâ el-Mevdudî, *Tefhîmü'l-Kur'ân Kur'ân'ın Anlamı ve Tefsiri*, trc. Ali Ünal-Hamdi Aktaş-İsmail Bosnalı- Muhammed Han Kayani-Nazife Şişman-Yusuf Karaca, İnsan Yayınları, İstanbul 1986. 7 cilt. 4340 s.

Ebû'l-A'lâ el-Mevdudî, *Tefhîmü'l-Kur'ân*, trc. Ahmed Ansar, Bengisu Yayınları, İstanbul 1997. 7 cilt.

Ebu'l-Fidâ İsmâîl İbn-i Kesîr, *Muhtasar İbn-i Kesîr Tefsîri Kur'ân-ı Kerîm'in Hadislerle Tefsîri*, trc. Arif Erkan, Çağrı Yayınevi, İstanbul 1992. 6 cilt.

Ebû'l-Leys es-Semerkandî, *Tefsîru'l-Kur'ân*, trc. Mehmet Karadeniz, Sezgin Neşriyat, İstanbul 1993. 6 cilt

Ebu't-Tâhir Mecdüddin Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed Firuzâbâdî, *Tenvîrû'l-Mikbâs Min Tefsîri İbn Abbas*, trc. M. Cevher Caduk, İlkharf Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2016. 5 cilt. 3872 s.

Ebubekir Cabir el-Cezairî, *Eyserü't-Tefâsir Kur'an'ı Anlamanın En Kolay Yolu*, trc. Ziya Eryılmaz-Vahdettin İnce-Salih Uçan-Ahmet Özdemir-Ali Keleş-Ahmet Varol, Miraç Yayınları, İstanbul 2007. 10 cilt./Ebubekir Cabir el-Cezairî, *En Kolay Tefsir*, Mektup Yayınları, İstanbul. 10 cilt.

Ebû'l-Fidâ İmadüddin İsmail b. Ömer İbn Kesir, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri Tefsîrû'l-Kur'âni'l-Azîm*, trc. Bekir Karlığa-Bedreddin Çetiner, Çağrı Yayınları, İstanbul 1983-1993. 16 cilt. 10500 s.

Fahrüddîn er-Râzî, *Tefsîr-i Kebîr Mefâtîhu'l-Gayb*, trc. Suat Yıldırım-Sadık Kılıç-Lütfullah Cebeci-C. Sadık Doğru, 1.baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 1988. 23 cilt./Huzur Yayınevi, İstanbul 2013. 23 cilt. 12730 s.

İbn Acîbe el-Hasenî, *Bahrü'l-Medîd fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd*, trc. Dilaver Selvi, Semerkand Yayınları, İstanbul 2015. 11 cilt. 7800 s.

İbn Cerir et-Taberî, *Taberî Tefsiri*, trc. Mehmet Keskin, Hikmet Neşriyat, İstanbul 2009. 6 cilt. 2994 s.

İbn Kayyim el-Cevziyye, *İbn Kayyim Tefsiri Bedâ'ut-Tefsîr*, Derleyen

Yusrî es-Seyyid Muhammed, trc. Mehmet Ali Kara-Savaş Kocabaş-Halil Al-demir-Ahmet Ağırakça-Mehmet Emin Çimendağ-Harun Öğmüs, Karınca & Polen Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2011. 4 cilt. 2789 s.

İbn Kesîr, *Muhtasar Kur'an-ı Kerim Tefsîri*, trc. Bekir Karlığa, Çağrı Yayınları, İstanbul 1990. 5 cilt.

İbn Kesir, *İbn Kesir Büyük Kur'an Tefsiri*, trc. Abdülvehhab Öztürk, Kahraman Yayınları, İstanbul 2010. 10 cilt, 6000 s.

İbn Kesîr, *Muhtasar İbn Kesîr Tefsiri Tercümesi*, İhtisâr eden Muhammed Ali es-Sabuni, trc. Avnullah Enes Ateş- Emin Kara-Mansur Koçinkağ-Mehmet Yazıcı, Yasin Yayınevi, İstanbul 2012. 7 cilt. 4322 s.

İbn Kesîr, *Muhtasar İbn Kesîr Tefsiri*, Ahmed Şakir el-Mısri, trc. Beşir Eryarsoy- Savaş Kocabaş, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2015. 7 cilt. 4535 s.

İmam Ebu'l-Ferec Cemalüddin Abdurrahman Ali İbn Muhammed Cevzi, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri Zadü'l-Mesir fi İlmi't-Tefsir*, trc. Abdülvehhab Öztürk, Kahraman Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2009. 6 Cilt, 3600 s.

İmam Kurtubî, *el-Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'ân*, trc. Beşir Eryarsoy, Buruc Yayınları, İstanbul 2005. 20 cilt. 12092 s.

İmam Neseî, *Neseî Tefsiri*, trc. Harun Ünal-Şerafettin Şenaslan-Ömer Faruk Haznedaroğlu, Ravza Yayınları, İstanbul 2003. 10 cilt. 5984 s.

İmam Suyutî, *Celâleyn Tefsîri Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsîri*, trc. A. Rıza Kaşeli, İbrahim Serdar-Yusuf- Şensoy, Sağlam Yayınları, İstanbul 2005. 3 cilt. 1754 s.

İsmail Hakkı Bursevî, *Rûhu'l-Beyan Tefsîri (Tam Metin Tercüme)*, trc. Ömer Faruk Hilmi-Osman Şen-Abdulkadir Dedeoğlu, Osmanlı Yayınları, İstanbul 2010-2017. 33 cilt. 25057 s.

İsmail Hakkı Bursevî, *Muhtasar Rûhu'l-Beyân Tefsîri*, İhtisâr eden Muhammed Ali Sabunî, Abdullah Öz-Ali Rıza Temel-Cüneyt Gökçe- Halit Sevimli-Harun Ünal-Hasan Hüseyin Tunçbilek-Hüseyin Kayapınar, İlyas Karşlı-Muharrem Önder-Mustafa Aydın-Süleyman Mollaibrahimoğlu-Yahya Alkin, Damla Yayınevi, İstanbul 2013. 10 cilt. 5800 s. (İlk baskı 1995).

İsmail Hakkı Bursevî, *Rûhu'l-Beyân Kur'an Meâli ve Tefsiri*, Redaksiyon. H. Kâmil Yılmaz, trc. Murat Sülün-Ahmet Âlim-Necdet Tosun-Ha-

lil Baltacı- Abdullah Sert- Mustafa Eriş, Erkam Yayınları, İstanbul 2012-2016. 23 cilt. 14147 s.

Kadı Beydavî, *Envarü't Tenzil ve Esrarü't Tevil Beydavî Tefsiri*, trc. Abdülvehhab Öztürk, Kahraman Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2011. 5 cilt. 3200 s.

Kâdı Beydâvî, *Muhtasar Beydâvî Tefsîri*, trc. Şadi Eren, Işık Yayınları, İstanbul 2013. 3 Cilt. 2328 s.

Kâdı Beydâvî, *Muhtasar Beydâvî Tefsîri*, trc. Şadi Eren, Selsebil Yayınları, 4 cilt. 3180 s.

Kemâluddîn Abdurrezzâk el-Kâşânî, *Te'vilât-ı Kâşâniyye*, Trc. Mehmet Vehbi Güloğlu, Kadioğlu Yayınları, Ankara 1987. 3 cilt.

Komisyon, *Tefsîrü'l-Müeyesser Kur'ân-ı Kerîm Meal Tefsiri*, trc. Komisyon, Guraba Yayınları, İstanbul 2016. 2 cilt. 1238 s.

M. İzzet Derveze, *et-Tefsîrü'l-Hadis Nüzul Sırasına Göre Kuran Tefsiri*, trc. Şaban Karataş-Ahmet Çelen- Mehmet Çelen-Ekrem Demir, Muharrem Önder-Vahdettin İnce-Mustafa Altinkaya-Mehmet Baydaş-Ramazan Yıldırım, Ekin Yayınları, 2. baskı, İstanbul 1997. 7 cilt. 3563 s. /Düşün Yayıncılık, İstanbul 2014. 7 cilt. 3850 sayfa.

Mecdi Fethi es-Seyyid, *Gençler İçin Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, trc. Faruk Salman-Osman Güman-Halil Aldemir-Emine Ögük-Harun Ögmüş, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2012. 4 cilt. 2438 s.

Mir Muhammed Kerim el-Baküvî, *Gerçeğin Doğuşu-Alevî Kur'an Tefsiri*, Haz. Ahmet Dolunay, Merkür Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2000. 2 cilt.

Muhammed Abduh-Muhammed Reşîd Rızâ, *Menâr Tefsiri Tefsîru'l-Kur'âni'l-Hakîm Tefsiru'l-Menâr*, trc. Mehmet Erdoğan-Ali Rıza Temel-Harun Ünal-Niyazi Beki-Nusrettin Bolelli-Rahmi Yaran, Ekin Yayınları, İstanbul 2012. 14 cilt.

Muhammed Âbid el-Câbirî, *Siyer Eşliğinde Kur'an'ı Anlamak Fehmü'l-Kur'an Nüzul Sırasına Göre Tefsir*, trc. Muhammed Coşkun, Mana Yayınları, 3. baskı, İstanbul 2017. 3 cilt.⁴⁷

Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Safvetü't-Tefâsîr Tefsirlerin Özü*, trc. Sad-

47 Kitabın iç kapağında ise kitabın ismi şöyle geçmektedir: *Fehmü'l-Kur'ân Nüzul Sırasına Göre Hikmetli Kur'ân'ın Anlaşılır Tefsiri*.

reddin Gümüş-Nedim Yılmaz, Ensar Neşriyat, İstanbul 1990. 7 cilt.

Muhammed b. Hamza Ayıntâbî Mehmed Efendi, *Kur'an-ı Kerim Meali ve Tefsiri: Tibyân Tefsiri*, Sadeleřtiren Süleyman Fahir, yeniden hazırlayan Ahmed Davudođlu. Sağlam Kitabevi, İstanbul 1980. 4 cilt.

Muhammed Esed, *Kur'an Mesajı Meal-Tefsir, (The Message of The Qur'an)*, trc. Cahit Koytak- Ahmet Ertürk, İşaret Yayınları, 5. baskı, İstanbul 2002. 1375 s.

Muhammed Hüseyin Fadlullah, *Min Vahyi'l-Kur'an Tefsir Dersleri*, trc. 1. ve 2. cilt Mehmet Yolcu, 3. ve 6. cilt Cuma Ağaç, 7. ve 10. cilt Muharrem Tan, Akademi Yayınları, İstanbul 1989-1990-1991-1992. 10 cilt.⁴⁸

Muhammed Mahmud Hicazî, *Furkan Tefsiri*, trc. Mehmet Keskin, Vahdet-İlim Yayınları, İstanbul t.y. 6 cilt.

Muhyiddîn İbn Arabi, *Tefsir-i Kebir Te'vilât*, trc. Vahdettin İnce, Kit-san Basım Yayın, İstanbul 2007. 2 cilt. 1513 s.

Mukâtil bin Süleymân, *Muhtasar Tefsîr-i Kebîr*, trc. M. Beşir Eryarsoy, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2015. 1376 s.

Mukâtil bin Süleymân, *Tefsîr-i Kebîr*, Der. Abdullah Mahmud şehate, trc. M. Beşir Eryarsoy, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2006. 4 cilt. 2276 s.

Nimetullah b. Mahmud şeyh Elvan, *Nahcivani (Nimetullah b. Mahmud şeyh Elvan) Tefsiri*, trc. Ali İhsan Türcan, Ayrıntı Basımevi, Ankara 2014. 3 cilt.

Said Havva, *el-Esâs fi't-Tefsîr*, trc. Beşir Eryarsoy-Abdusselam Arı-Ahmet Ağırakça-Harun Ünal, şamil Yayınları, İstanbul 1990. 16 cilt. 8675 s.

Seyfuddin el-Muvahhid, *Davetçinin Tefsiri*, trc. İbrahim Özsoy, Hak Yayınları, İstanbul t.y. 9 cüz.⁴⁹

Seyyid Kutub, *Fîzilâli'l-Kur'ân*, trc. Salih Uçan-Vahdettin İnce-Mehmet Yılmaz-Mehmet Yolcu-Lütfullah Bender-İbrahim Türk-İbrahim Balcı-İbrahim Tüfekçi-İbrahim Türklü, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1989. 10 cilt.

48 Bu eserin word halini internette bulmak mümkündür: <http://islamkutuphanesi.com/turkce-kitap> (08.07.2017).

49 Eser, 2017 itibariyle dokuz ciltten oluşmaktadır. Her bir ciltte bir cüzün tefsiri yer almaktadır.

Seyyid Kutub, *Fizilâli'l-Kur'ân*, trc. Yakup Çiçek-Ali Turgut-Abdülkerim Ünal-Ahmet Yaşar-Cüneyt Gökçe-Abdülaziz Hatip, Niyazi BekiAbdülhamit Birişik, Hikmet Neşriyat İstanbul 1991. 12 cilt.

Şeyhulislam İbn Teymiyye, *İbn Teymiyye Tefsîri*, trc. M. Beşir Eryarsoy, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2017. 10 cilt.

Şeyhülislam Ebussuûd Efendi, *Ebussuûd Tefsiri*, trc. Ali Akın, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2005. 12 cilt. 5904 s.

Vehbe Zuhayli, *Tefsir'ül-Veciz*, trc. Hacı İnan, Dua Yayıncılık 2012. 4 cilt. 2474 s.

Vehbe Zuhaylî, *Tefsirü'l-Münir*, trc. Hamdi Arslan-Ahmet Efe-Beşir Eryarsoy-Halil İbrahim Kutlay-Nurettin Yıldız, Risale Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2003. 15 cilt.

Zemahşerî, *el-Keşşâf'an Hakâ'iki Ğavâmidî't-Tenzil ve 'Uyûni'l-Ekâvîl fî Vucûhi't-e'vîl Keşşâf Tefsiri (metin-çeviri)*, trc. Muhammed Coşkun-Ömer Çelik-Necdet Çağıl-Adil Bebek-Murat Sülün, Türkiye Yazma Eserler Kurumu, İstanbul 2016.⁵⁰

Zemahşerî, *el-Keşşâf*, trc. Harun Ünal, Ekin Yayınları, İstanbul 2016.⁵¹

Zeynep Gazali, *Kur'ân'a Bakışlar Meal-Tefsir*, trc. Ali Akpınar, Uysal Kitabevi, 1. baskı, Konya 2003. 1381 s.

2.2. Kısmî Olarak Telif Edilmiş Tefsirlerin Türkçe Tercümelere

A. Hüseyin Destgayb, *Ramazan Ayı Dersleri Fatıha Sûresi'nin Tefsiri*, trc. Kadri Çelik, Kevser Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2011. 200 s. /Tuba Basın Yayın, Ankara t.y. 184 s.

Abdullah Cevadi Amuli, *İbrahim Sûresi'nin Tefsiri*, Tuba Matbaası, İstanbul 1998. 130 s.

Abdullah İbn Mubarek, *Müşkil Ayetlerin Tefsiri*, trc. Oktay Yılmaz, Tevhid Yayınları, İstanbul t.y. 408 s.

Abdulmute'âl es-Sa'îdî, *Edebî Mesaj Kur'ân*, trc. Hüseyin Elmalı,

50 2017 itibariyle 2 cilt.

51 23 Kasım 2017 itibariyle 4 cilttir. 4. cilt Yunus, Hud, Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr ve Nahl sûrelerini kapsamakta olup 714 sayfadır.

Anadolu Yayınları, İzmir 1999.675 s./Yeni Akademi Yayınları, İzmir 2006. 667 s.

Ahmed Mustafa Meragî, *Çağımızın Anlayışıyla En Büyük Kur'an Tefsiri Tefsirü'l-Meragî ve Tercümesi*, trc. A. Fikri Yavuz-Abdullah Aydın-A. Vehbi Yavuz- Mehmet Yalar, Aydınlar Yayınevi, İstanbul 1980. 2 cilt.⁵²

Ahmet Fethullah Cami, *Kur'an-ı Kerim'de Mü'minlere Nidâlar*, trc. Ahmet Necati Yeniçel, Ravza Yayınları, İstanbul 2000. 586 s.

Âişe Abdurrahmân, *Beyânî Tefsîr Yöntemi ve Örnekleri*, trc. Ömer Aydın-Ertuğrul Özalp, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2015. 552 s.

Ali Şeriati, *Aydınlara Umut Çağrısı Rûm Suresinden Dersler*, trc. Ejder Okumuş, İnkılap Yayınları, İstanbul 1990. 93 s.

Ali Şeriati, *Ayet Yorumları I*, trc. Sabah Kara, Kıyam Yayıncılık, Ankara 1990. 190 s.

Ali Şeriati, *İki Sûre İki Yorum*, trc. Selim Naci Karaarslan, Ekin Yayınları, 2. baskı, İstanbul 1996. 96 s./ 1. baskı, Endişe Yayınları 1990. 104 s.⁵³

Ayetullah Murtaza Mutahhari, *İnsan Kemalinin Tecellileri Mearic Sûresinin Tefsiri*, trc. Hasan Kanaatlı, Akademi Yayınları, İstanbul 1990. 86 s.

Âzad, *Fatiha Tefsiri*, trc. Orhan Bekim, Bir Yayıncılık, 1.baskı, İstanbul 1984. 311 s.⁵⁴

Cafer Sühan-Nasır Mekarim Şirazi, *İki Sûre Örnek Eğitmen-Örnek İnsan*, trc. Resul Nur-Yunus Gürel, el-Mustafa Yayınları, 1. baskı, İstanbul 2014. 223 s.

Ebû Mansûr el-Mâtürîdî, *Te'vilâtü'l-Kur'ân'dan Tercümeler*, thk. Ahmed Vanlıoğlu, trc. Bekir Topaloğlu, Araştırma Vakfı yayınları, İstanbul 2003. XVII+128+165 s.⁵⁵

52 Ahmed Mustafa el-Meragî'nin tefsiri Arapça 30 ciltlik tam tefsirdir. Ancak bu tefsirin Türkçe tercümesi 2. ciltten sonra devam ettirilememiştir.

53 Rum ve Enbiya Sûrelerinin bazı ayetleri yorumlanmaktadır. Ayrıca Enbiya suresinin tefsiri Ali Şeriati, *Kur'an'a Bakış*, trc. Hicabi Kırılancı v.dğr. (Ankara: Fecr Yayınevi, 2013) adlı eserinin 133-164 sayfalarında, Rum suresinin tefsiri ise, Ali Şeriati, *Ne Yapmalı* (Ankara: Fecr Yayınevi, 2009) adlı eserinin 19-55 sayfaları arasında ele alınmaktadır.

54 Kitabın dış kapağında yazarın ismi sadece Âzad olarak geçmektedir. Müellifin adı Mevlana Ebû'l-Kelâm Âzad'dır (1888-1958).

55 Bu eserde Fatiha Sûresi-Ayetü'l-Kürsinin Tefsiri-Bakara Sûresinin Son İki Ayetinin

Ebu Suheyb Abdulaziz bin Suheyb el-Maliki, *Maide Sûresi 40-51. Ayetler Tefsiri*, trc. Ebu Abdullah Azzam, İstikamet Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2010. 160 s.

Ebu'l-Leys es-Semerkindî, *Amme Cüzü'nün Terceme ve Tefsiri*, Sad. Mustafa Küçük, Sezgin Neşriyat, İstanbul 1984. 247 s.

Ebu'l-Leys es-Semerkindî, *Besmele ve Fatihâ Tefsiri*, trc. Mehmet Karadeniz, Sezgin Neşriyat, İstanbul 1986. 144 s.

Ebubekir el-Cezairî, *Ey İman Edenler Kur'ân'dan İlahi Çağrılar*, trc. M. Enes Yakan, İhtar Yayıncılık, 1. baskı, Erzurum 2010. 336 s.

Emir Sultan, *Yâsin-i Şerif'in Meal Tefsiri Esrar ve Havassı*, trc. Hasan-ü'l-Halebi, Sad. Melih Yuluğ, Meral Yayınevi, İstanbul 1984. 512 s.

Gülbeddin Hikmetyar, *Kur'an'ın Anahtarı*, trc. Mustafa Çoban, Gümüş Yayınları, İstanbul, 1986. 126 s.⁵⁶

Hacı Bektaş Veli, *Fatihâ Tefsiri*, Haz. Hüseyin Özcan, Horasan Yayınları 2008. 112 s.

Hacı Bektaş Veli, *Makâlât Kitâb'ül-Fevâid, Besmele Tefsiri, Fâtiha Tefsiri, Hz. Muhammed (s.a.)in Hayatı*, Sad. ve Haz. Ahmet Tekin, Kelam Yayınları, İstanbul 2014. s.552.

Hacı Bektaş Velî, *Tefsîr-i Besmele*, trc. Rüştü Şardağ, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989, 48 s.

Hamamîzâde, *Yâsin Tefsiri Hammâmî Tercümesi*, trc. Ali Eren, Yasin Yayınevi, İstanbul 2012. 120 s.

Hamamizade, *Yâsin-i Şerif Tefsiri (Hammami Tercümesi)*, trc. Mehmet Can, Fatih Yayınevi, İstanbul t.y. 104 s.

Harîrîzâde, *İhlâs Sûresi Tefsiri el-Mevrüdü'l-Hass bi'l-Havâs fî Tefsîr-i Sûretil-İhlâs*, Haz. Yakup Çiçek, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 1996. 176 s.

Hasan el-Benna, *Tefsir İlmi ve Fatihâ Sûresi Tefsiri*, trc. Murat Albayrak, Şura Yayınları, İstanbul 1990. 104 s.

Tefsiri-Haşr Sûresinin Son İki Ayetinin Tefsiri-Fil-Nas arası sûrelerin tefsiri Arapça metinleriyle birlikte verilmektedir.

56 Eserde Fatihâ Suresi'nin tefsiri yapılmaktadır.

Hasaneyn Muhammed Mahlûf, *Kelimatu'l-Kur'an Tefsir ve Beyan Kelime Kelime Kur'ân-ı Kerîm Lugatı ve Açıklaması*, trc. Ramazan Işık, Haz. Mustafa Varlı, Esmâ Yayınları, İstanbul 1991.730 s.

Hızır Bey Çelebi, *Yâsin-i Şerif Tefsiri*, Edisyon. Sadeleştirilmiş tıpkıbasım, Ayşe Hümeyra Aslantürk, Dergâh Yayınları 1. baskı, İstanbul 2006. 331 s.⁵⁷

Hünkâr Hacı Bektâş Velî, *Besmele Tefsiri Alevî Bektâşî Klasikleri*, Haz. Hamiye Duran, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2007. 173 s.

Hüseyin Özcan, *Hünkârın Fatiha Tefsiri Hacı Bektaş Veli'nin İngiltere'de Bulunan Kayıp Eseri*, Ufuk Kitapları, İstanbul 2012. 170 s.

İbn Acîbe el-Hasenî, *Kısa Sûrelerin Tefsiri Duhâ'dan Nâs'a Kadar Sûrelerin Zahirî ve Tasavvufî Tefsiri*, trc. Dilaver Selvi, Semerkand Yayıncılık, İstanbul 2007. 264 s.

İbn Kayyim el-Cevziyye, *Fâtiha Sûresi Tefsiri*, trc. Harun Öğmü, Karınca & Polen Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 208 s.

İbn Teymiyye, *Müşkil Âyetlerin Tefsiri*, trc. Oktay Yılmaz, Takva Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2011. 396 s.

İbn Teymiyye, *İhlas ve Tevhid*, trc. Abdi Keskinsoy, Pınar Yayınları, İstanbul 2001.366 s.⁵⁸

İbnü'l-Meylak, *İhlâs Sûresi Tefsiri*, trc. Betül Güçlü, İlk Harf Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2015. 232 s.⁵⁹

İhsan Alın, *Risâle-i İhsâniyye Âyet ve Hadislerle Vehhabîliğe Reddiye Hucurât Sûresi Tefsiri*, t. Nusrettin Bolelli-Ali Benli, Hivda İletişim, 1.baskı, İstanbul 2011.

İmam Humeynî, *Cemâl Aynası Hamd Sûresi'nin Tefsiri Cihad-ı Ekber, İrfani Mektuplar*, trc. Kadri Çelik-İsmail Avcı, el-Mustafa Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 366 s.

İmam Humeyni, *Hamd Sûresi Tefsiri*, trc. Kadri Çelik, İhsan Yayınları, İstanbul t.y. 216 s.

57 Bu bilgi <http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr> (09.07.2017) adresinden alınmıştır.

58 Eserde İhlas Sûresinin tefsirinin yanı sıra Kur'anî nasların yorumlanması sorunu ve Bid'at ehli mezheplerin İslam açısından durumları ele alınmaktadır.

59 Eserin orijinal adı *Mevâridü zevi'l-ihlâs ilâ makâsidi sûreti'l-ihlâs*.

İmam Tahâvî, *Ahkâmu'l-Kur'ân Hadislerle Ahkâm Tefsiri*, trc. Mustafa Genç, Beka Yayınları, İstanbul 2012. 3 cilt. 1674 s.

İsmail Hakkı Halvetî, *İsmail Hakkı Halvetî ve Tefsir Günlüğü*, Haz. Mehmet Akif Gözütok, H Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 393 s.

İsmail Rusûhî Ankaravî, *Dört Kitabın Manası: Fâtîha Sûresi Gayb Hazinesinin Anahtarı*, Haz. Semih Ceyhan, Hayy Kitap, 1.baskı, İstanbul 2014. 216 s.

Komisyon, *Son Üç Cüz'ün Tefsiri ve Her Müslümana Gerekli Temel Dinî Bilgiler*, trc. Ahmet İyibildiren, Guraba Yayınları, İstanbul 2007. 280 s.⁶⁰

M. Sadık Farukî, *İman Küfür Mücadelesi Burûc Suresi Tefsiri*, trc. Ali Haydar Beşer, Nun Yayıncılık, İstanbul 2008. 184 s.

Mahmûd b. Ebî'l-Hasan b. el-Hüseyin en-Nîsâbûrî, *Vedahu'l-Burhân*, trc. Abdulkadir Durmaz, Tevhid Yayınları, İstanbul t.y. 2 cilt. 1. cilt 552 s.

Mahmud Ebi'l-Hasen en-Nisaburi, *Kur'anda Müşkil Ayetler Bâhiru'l-Burhân fî Me'ânî Muşkilâti'l-Kur'ân*, trc. Ömer Aydın, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 632 s.

Mecdi Fethi es-Seyyid, *Çocuklar İçin Namaz Sureleri ve Tefsiri*, trc. Halil Aldemir, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2007. 127 s.

Mecdi Fethi es-Seyyid, *Çocuklar İçin Yasin, Tebareke Rahman ve Amme Surelerinin Tefsiri*, trc. Halil Aldemir, Karınca & Polen Yayınevi, 1.baskı, İstanbul 2007. 127 s.

Mevlana Ebu'l Kalam Azad, *Tercüman-ül-Kur'an Fatiha Suresi Tefsiri*, Bahar Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2010. 216 s.

Muhammed Abduh, *Fâtîha Sûresi ve Amme Cüzü Tefsiri*, trc. Ömer Aydın, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2012. 496 s.

Muhammed Ali es-Sabuni, *Açıklamalı Yâsin, Tebâreke, Amme Namaz Sûreleri (Tercüme ve İzahları)*, trc. Ahmet İyibildiren, Uysal Kitabevi, Konya 1997. 208 s.

Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Kur'an'ın Nurundan Amme Cüzü Tefsiri*,

60 Kitabın özgün adı *Tefsîru'l-uşri'l-ahîri min Kur'âni'l-Kerîm min kitabi zübdeti'l-tefsîri veyelihi ahkâmu tehemmu'l-muslim* تفسیر العشر الأخير من القرآن الكريم من كتاب «زبدة التفسير»، ويليهِ: أحكام تهم المسلم

trc. Ahmet İyibildiren. Uysal Kitabevi, Konya 1997. 483 s.

Muhammed Ali Sabunî, *Ahkâm Tefsîri*, trc. Mazhar Taşkesenlioğlu-Şamil Yayinevi, İstanbul 1984. 2 cilt. 1032 s.

Muhammed b. İdrîs eş-Şâfiî, *Ahkâmu'l-Kur'ân*, trc. Komisyon, Tevhid Yayınları, İstanbul 1998. 336 s.

Muhammed Esed, *Amme Cüzü Tefsiri*, trc. Ahmet Ertürk, İşaret Yayınları, İstanbul 2012. 111 s.

Muhammed Mahmud es-Savvaf, *İncilerden Üç Sure*, Emin Yayın-Dağıtım, Ankara 1989, 75 s.⁶¹

Muhammed Mahmud es-Savvâf, *Ümmü'l-Kur'an ve En Hayırlı Üç Sûre*, trc. Mustafa Tunçer, Rağbet Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2014. 160 s.⁶²

Muhammed Mahmud es-Savvaf, *Ümmü'l-Kur'an ve Üç Üstün Sure*, trc. Cuma Ağaç, Emin Yayın Dağıtım, İstanbul 1989, 102 s.⁶³

Muhammed Muhammed Ebû Mûsâ, *Hâ-Mîm Sûreleri Belâğî Tefsîri Fussilet Sûresi 2*, trc. Fatma Serap Karamollaoğlu, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 256 s.

Muhammed Muhammed Ebû Mûsâ, *Hâ-Mîm Sûreleri Belâğî Tefsîri Gâfir Sûresi 1*, trc. Fatma Serap Karamollaoğlu, İşaret Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2016. 416 s.

Muhyiddin İbn Arabî, *Îcâzü'l-Beyân Fâtiha ve Bakara Sûreleri Tefsîri*, İnsan Yayınları, trc. Muhammed Coşkun, İstanbul 2017. 500 s.

Mukatil b. Süleyman, *Ahkâm Ayetleri Tefsiri Tefsîru Hamsi Mieti Âyetin mine'l-Qur'an*, trc. M. Beşir Eryarsoy, İşaret Yayınları, İstanbul 2005. 328 s.

Murtaza Mutahhari, *Kur'ân'da İnsan Tanımı Mearic Sûresi'nin Tefsîri*, 2. baskı, Kevser & Değerler Yayınları, İstanbul 2008. 118 s.

Mustafa b. Muhammed, *Kur'ân'ın Kalbi: 14. Yüzyıla Ait Bir Sûre-i Yâsin Tefsiri, Günümüz Türkçesine çeviri tenkitli metin- tıpkıbasım*, Haz. Enfel Doğan, Büyüyenay, İstanbul 2016. 240 s.

61 Duhâ, İnşirâh ve Kevser surelerinin tefsirini içermektedir.

62 Bu eserde Fâtiha, İhlâs, Felak ve Nâs surelerinin tefsiri yapılmaktadır.

63 Fâtiha, İhlâs, Felak ve Nâs surelerinin tefsiri yapılmıştır.

Müstakîmzâde Süleyman Saadettin Efendi, *Fâtihâ Sûresi Tefsiri Tefsîru Sûreti'l-Fâtihâ*, (Derleyen), Uğur İncebilir, Büyüyenay, 1.baskı, İstanbul 2016. 176 s.

Sadreddin Konevî, *Fâtihâ Suresi Tefsiri İ'câzü'l-beyân fi te'vili'l-üm-mi'l-Kur'ân*, trc. Ekrem Demirli, İz Yayıncılık, İstanbul 2002. 510 s.

Salah Sultan, *Islah ve Değişim Yöntemi Olarak Kehf Suresi*, trc. Maruf Çetin, Mana Yayınları, İstanbul 2010. 240 s.

Seyyid Ebû'l-A'lâ Mevdudî, *Tefhîmu'l-Kur'an Tefsir (Duha-Nâs)*, trc. Saffet Bakırcı, Tekin Kitabevi, Konya t.y. 208 s.

Şehid Abdullah Azzam, *Tevbe Sûresi Tefsiri*, trc. Komisyon, Buruc Yayınları, İstanbul 2008. 839 s.

Şehid Ayetullah Murtaza Mutahhari, *Kur'anî Araştırmalar (Enfal Sûresi'nin Bazı Ayetlerinin Tefsiri)*, trc. Cafer Bayar, Tuba Matbaası, İstanbul 1998.156 s.

Şeyh Muhammed Mahmud es-Savvaf, *Fatiha Sûresi ve Tefsiri*, Terc. Hikmet Akdemir, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi III, Şanlıurfa 1997, (ss.36-59).

Taberi-Kurtubi-İbn Kesir-İbn Kudame-Suyuti-İbn Kayyim el-Cevziyye-Ebubekir el-Cessas-Ebu Bekr İbnu'l-Arabi-Şankiti-Seyyid Kutub, *On Mufessirin Kaleminden Hanımlara Özel Tefsir*, Hazırlayan: İmad Zeki el-Barudi, trc. Mahmut Varhan-Ali Yücel- Fehmi Dindar, Karınca & Polen Yayınları, 1.baskı, İstanbul 2012. 665 (680) s.

Taşköprizâde Ahmed Efendi, *Sûretu'l-Halâs fi Tefsîri Sûreti'l-İhlâs*, Tahkik ve Tercüme: Ahmet Faruk Güney-Ahmet Süruri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014. 102 s.

Yusuf el-Karadâvî, *İbrahim Suresi Tefsiri*, trc. Muharrem Turan, Nida Yayıncılık, 6.baskı, İstanbul 2015. 255 s.

Sonuç

Bibliyografya çalışmalarının kitaplarla içli dışlı olmayı gerektiren, kitap sevgisini artıran ve heyecan veren psikolojik etkileri vardır. Yine bu çalışmalar yazılan her esere/müellife değer vermek, onu kayıt altına almak, tarihe mal etmek gibi bir işleve sahiptir. Zamanın hızlıca akıp gitmesi ve bu arada pek çok eserin ortaya çıkması bibliyografyaların sürekli güncellenmesini mecbur kılmaktadır.

Çalışmamızı 1980 ile başlatmamız bir kısım zorlukları da beraberinde getirmiştir. Şöyle ki 1980'den önce yayımlanmış bir eserin ancak 1980'den sonraki baskısına ulaşmış önceki baskıdan haberdar olmama riski oluşmuştur. Diğer yandan bibliyografya çalışmaları aynı zamanda araştırmacıyı bir eseri değerlendirip onu ilgili kategoriye dâhil edip etmeme gibi bir karara zorlamaktadır. Bu meyanda listede yer alan bazı eserlerin her ne kadar tefsir ismi taşısa da gerçekten tefsir olup olmadığı sorusu araştırmacıya çetin bir görev yüklemektedir. Ayrıca son zamanlarda başka mesleklerden yazarların tefsir çalışmalarına heveslenmesi ve bu minvalde eser yazması ve bunların tefsir kategorisinde değerlendirilmesi zamanla tefsirin bünyesine olumsuz etkilerde bulunma riskini taşıdığı iddia edilebilir. Çünkü bazı eserler tefsir hüviyetinden ziyade yazarın Kur'ân karşısındaki hislerinin edebî bir havayla anlatımıdır. Mesela Metin Karabaşoğlu, Münib Engin Noyan, Ayşe Şener ve Abdüsselam Semre gibi müelliflerin eserleri bu cinstendir. Bazı eserler ise tefsir değil adeta kurgu hikâye veya diyalog mahiyetindedir. Örneğin Burak Özdemir'in, *Binyılın Kur'an Tefsiri Levh-i Mahfuz 2.2 ve Tanrı'nın Doğum Günü*⁶⁴ adlı eserleri bu cümledendir. Burak Taracar gibi bazı yazarlar ise Arapça bilmediklerini Türkçe meallerden istifade ile Kur'ân yorumuna giriştiklerini beyan etmektedirler.

1980-2017 yılları arasında Türkçe tefsirler telif edilmekle beraber bunlar ekseriyetle derleme mahiyetindedir. Bunun sebeplerinden birisi bu eserleri yazan zevatın bir müfessirin taşıması gereken şartlara haiz olmayışıdır. Diğer bir sebep hem zahmet hem de vebal altına girmektense daha kestirme yol olarak bu tür telifler yapmaktır. Piyasada tefsirle ilgili çok sayıda eserin olması sevindiricidir ancak bir o kadar da kalitesiz ürünün mevcudiyeti düşündürücüdür. Düşünme, yazma hürriyetine yaslanmak ve teknolojinin imkânlarından faydalanmak elbette herkesin hakkı-

64 Burak Özdemir, *Tanrı'nın Doğum Günü* (İstanbul: Doğumgünü Yayıncılık, 2012), 628.

dır. Ne var ki bu durum denetim mekanizmasını atıl bırakmamalıdır.

Son dönemlerde hem telif hem de tercüme tefsir eserlerinin sayısında dikkati calip bir artış söz konusudur. Özellikle sûre eksenli tefsirler çoğalmış durumdadır. Bunun sebepleri arasında Kur'ân'a ilginin artmış olması; Kur'an heveslilerinin içlerindeki iştihakı sûre eksenli çalışmalarla giderme arzusu; tefsirle ciddi olarak ilgilenmeyi planlayan bir kısım müelliflerin, yazacakları tefsire bir giriş ve deneme mahiyetinde bu tür çalışmalara yönelmeleri sayılabilir. Öte yandan okuyucuların vakit darlığı çekmelerinden dolayı en azından çok bilindik sûre tefsirleriyle işe koyulmaları da bu tür çalışmalara ilgiyi artırmıştır. Ayrıca İlahiyat Fakültelerinde tefsir derslerinde belli başlı sûrelerin tefsirlerinin okutulması ve tefsir sahasında bazı sûrelerin lisansüstü çalışmalarda çeşitli boyutlarıyla konu edilmesi de sûre eksenli tefsirleri artırmıştır denebilir.

Bazı yazarlar sûre tefsirlerinin başına *Kur'an'dan Hayata, Peygamber Efendimiz'in Sıklıkla Okuduğu Kâf Sûresi Tefsiri, Adab-ı Muâşeret'i Öğreten Hucurât Sûresi Tefsiri, Hayatın İnşası İçin Yasin Sûresi Tefsiri, Sarsıcı Kıyamet Tasvirleriyle Hakka Sûresi Tefsiri, Kur'an Âyetlerinin En Büyüğü Âyetü'l-Kürsî ve Tefsiri, Erdemli Toplumun İnşası Hucurat Sûresi Tefsiri* gibi başlıklar koymak sûretiyle bir anlamda eseri telif etmesinin gerekçesini ve muhataba vermek istediği mesajı da ima etmektedir.

Kısmî tefsirlerde telif, tam tefsirlerde ise tercüme eserlerin sayısının fazla olduğu gözükmemektedir. Tercüme eserlerin sayıca çokluğu bir yandan dış dünyaya olan ilgimizi gösterirken diğer yandan fikri bağımlılığımıza da işaret etmektedir. Elbette ki tercüme eserlerin kâfi miktarda olduğunu söylemek mümkün değildir. Daha çok sayıda eserin dilimize kazandırılması gerekmektedir. Fakat bazı tercüme faaliyetlerinin ise akim kaldığı müşahede edilmektedir. Özellikle hacimli tefsirlerin tercümeleri uzun zaman almakta buna bir de heyet çalışması eklenince zaman aşımına dahi uğrayabilmektedir. Bazı tercüme eserler ise eksik kalabilmektedir. Mesela 1989 yılında Ali Fikri Yavuz-Abdullah Aydın-A.Vehbi Yavuz-Mehmet Yalar tarafından, *Çağımızın Anlayışıyla En Büyük Kur'an Tefsiri Tefsiru'l-Merâğî ve Tercümesi* adlı çalışmanın 23 cilt olacağı mütercimler tarafından belirtilmekle birlikte sadece ilk 2 cilt tercüme edilmiş⁶⁵ ve aradan 28 yıl geçmesine rağmen diğer ciltlerin tercümesine başlanamamıştır.

65 Aydar, "Cumhuriyet Dönemi Tercüme Kur'an Tefsirleri Üzerine İstatistiksel Bir Değerlendirme", 16.

Muhtemelen heyetteki bazı sorunlar veya yayın zorlukları vs. buna sebep olmuştur.

Bazı tefsirlerin birden fazla tercümesi yapılmıştır. Bir eserin birden fazla tercümesinin yapılmasının o eserin toplum nezdinde biraz daha tanınıp önemsenmesine; çeşitli tercüme hatalarının tespit ve tashihiye imkân sağlayabilir. Ancak daha önce muhtasar olarak tercüme edilen bir eserin tam metin olarak ikinci bir kez tercümesi makul olmakla birlikte vasat düzeyde tercümesi bulunan bir eseri ikinci kez tercüme etmek makul gözükmemektedir. Özellikle *İbn Kesîr Tefsiri*, *Rûhu'l-Beyân* veya *Fî Zılâl* gibi hacimli bir eserin ikinci bir defa tercüme edilmesinin hem zaman hem enerji kaybına yol açabileceği göz önünde bulundurularak bundan sarfı nazar edilmeli bunun yerine henüz tercüme edilmemiş ama tercüme edilmesi gereken eserlere yönelmelidir. Görüldüğü kadarıyla piyasa isimleri meşhur kılınan âlimlerin eserlerinin tercümesine ağırlık verilmekte bazen de çeşitli ideolojik saiklerle tercüme yapılmakta veya yaptırılmaktadır. Esasen tercüme işi okuyucuyu yönlendirme ve bilinçlendirmede ciddi bir işleve sahip olduğundan mütercimlerin bu konuda işin uzmanlarıyla da istişare ederek tercüme girişmeleri faydalar sağlayacaktır. Sadece ticarî kaygıları gözetmeksizin ilim âlemine ve düşünce ufkuna katkı sunacak eserlere yer verilmelidir. Zaten görebildiğimiz kadarıyla ülkemizde tefsir sahasında yazılan hemen her eser, yayıncısını kurtaracak bir satış eğilimini yakalayabilmektedir. Öyle ki vasatın altındaki bazı eserler bile sahaflarda, ikinci el satışlarında bulunamamaktadır. Bu durum halkımızın tefsire olan ilgi ve talebini göstermektedir.

Tercüme eserlerde birtakım sorunlar görülmektedir. Mesela bazı eserlerin tercümesinde eser orijinal isminden saptırılarak başka bir isimle isimlendirilmektedir ki bu bir vebaldir. Nitekim “Mir Muhammed’in tefsirine isim olarak seçtiği *Keşfu'l-Hakîyk an Nüketi'l-Âyîti ve'd-Dekîyk* ifadesi ülkemizdeki basımında bu isim *Gerçeğin Doğuşu-Alevî Kur'an Tefsiri*, şeklinde değiştirilmiştir. Kitabın şu andaki görünüşü, onun tefsirî kıymetinin göz ardı edildiği izlenimini vermektedir.”⁶⁶ Her ne kadar bir kitabın orijinal ismine iç kapakta yer verilse de insanların aklında kalan ve onları etkileyen şey kitabın dış kapağındaki isimdir. Dolayısıyla okuyucunun dikkatini çekmek gibi nedenlerle kitabın ismi üzerinde -daha iyi bir tercü-

66 Bk. İsmail Çalışkan, “Türkçe’de İlk Şii Tefsir” (Kitap Tanıtımı), *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5, sy. 1 (2001): 217-222.

me kaygısı hariç- tasarrufta bulunmayı olağan saymamak gerekir.

Kitapların isimlerinin yanı sıra müelliflerin isimlerinde de değişik durumlara rastlanmaktadır. Şöyle ki bir müellifin ismi bazı eserlerinde çeşitli nispe ve lakaplarıyla verilirken bazı eserlerinde yalın halde yazılmaktadır. Mesela Murtaza Mutahhari'nin (1920-1979) *Kur'ân'da İnsan Tanımı Mearic Sûresi'nin Tefsiri* adlı eserinde müellifin adı Murtaza Mutahhari olarak yazılmışken; *Kur'ani Araştırmalar (Enfal Sûresi'nin Bazı Ayetlerinin Tefsiri)* adlı eserinde Şehid Ayetullah Murtaza Mutahhari şeklinde belirtilmiştir. Biz bu tür durumlarda kitabın üzerindeki bilgilere riayet etmeye çalıştık.

Yayımlanan eserlerin üzerinde kitap ve müellif isimlerinin yazımına pek özen gösterilmediği de tespit ettiğimiz hususlardan birisidir. *Kur'ân, Kur'ân-ı Kerîm, Tefsîr, Meâl, Sûre* gibi sıklıkla kullanılan kelimelerin yazımında uzatma ve kesme işaretlerinin çok defa titizlikle kullanılmadığı görülmektedir. Hakeza *Taberî, Ebûbekr el-Cessâs, İbnu'l-Cevzî* gibi müellif isimlerinin yazımında da imlaya dikkat edilmemektedir.

Matbu tefsirler incelendiğinde bir müellifin aynı eserinin muhtelif baskılarıyla karşılaşılabilir. Bilhassa bir cemaat, tarikat vb. grubun mensubu olan müelliflerin eserlerinin çok sayıda ve muhtelif zamanlarda yayımlandığı ve satış yaptığı gözlenmektedir. Bir kısım eserler birden fazla yayınevi tarafından yayımlanabilmiştir. Bazı kitaplar ise sonraki baskılarında isim değişikliğine uğramıştır. Bu durum tabii ki bu eserlerin takibini ve doğru bir biçimde ilk baskılarını tespit etmekte zorluklara sebebiyet vermektedir.

Bu çalışma vesilesiyle Türkiye'deki yayın dünyasını da bir nebze tanıma fırsatı bulduk. Böylece bazı yayınevlerinin işi çok ciddiye almadıklarını mesela yayımladıkları eserlerin baskı tarihlerini yazmadıklarını ve yine kendilerine ait sitelerinin olmadığını ve iletişim bilgilerini elektronik ortama aktarmadıklarını müşahade ettik. Bu durumun ilgili yayınevleri hakkında olumsuz bir imajın oluşmasına sebebiyet verdiği söylenebilir.

Edisyon kritiği yapılan, sadeleştirilen, hazırlanan, transkrip, tahkik ve latinize edilen eski eserlerin baskıları için de ayrıca bibliyografik çalışmalar yapmak ya da bunları mevcut bibliyografyalara alt başlık halinde eklemek yerinde olacaktır. Keza yayımlanmamış yüksek lisans ve doktora tezi tarzındaki sûre tefsirleri ile meal tefsirler ve konulu tefsirler için özel

bir bibliyografya çalışması yapılabilir.

Calib-i dikkat bir konu da 1980'den bu yana tam manasıyla Türkçe bir ahkâm tefsirinin yazılmayıdır. Bazı ahkâm tefsirleri tercüme edilmiş, lisansüstü bazı ahkâm içerikli çalışmalar yapılmış ancak görebildiğimiz kadarıyla ahkâm tefsiri sahasında Türkçe olarak bir telif yapılmamıştır. Gözümüze ilişen Cüneyt Eren'in 2016'da yayımlanan *Ahkâm-ı Kur'an* adlı eserinin ise sadece Dördüncü Bölümü'nde 185-266. sayfaları arasında çeşitli fikhî tefsir örnekleri sunulmuştur. Yine Türkçe telif orijinal bir işari tefsire rastlanmaması da düşündürücü bir durumdur. Sadece Mahmut Ustaosmanoğlu ve Cemalnur Sargut gibi bazı yazarlar derleme olarak işari tefsir kabilinden eserler yayımlamıştır.

Kaynakça

Aydar, Hidayet. "Cumhuriyet Dönemi Tercüme Kur'an Tefsirleri Üzerine İstatistiksel Bir Değerlendirme". *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7, sy. 7 (2015): 1-46.

Çalışkan, İsmail. "Türkçe'de İlk Şii Tefsir" (Kitap Tanıtımı). *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5, sy. 1 (2001): 217-222.

Durmuş, İsmail. "Kitabiyât", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* 26: 83-85. Ankara: TDV Yayınları, 2002.

Huseynî, Muhammed Yûnus. "Arap Düşünce Tarihinin Ölümsüz Eseri: İbnu'n-Nedim'in el-Fihrist'i". trc. Eyyüp Tanrıverdi. *Nüsha* 6, sy. 23 (Güz 2006): 39-48.

İsam Kütüphanesi. <http://ktp.isam.org.tr>. (09.07.2017).

İslâmoğlu, Mustafa. *Kur'an Sûrelerinin Kimliği*. İstanbul: Akabe Vakfı Yayınları, 2011.

İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı. <http://kutuphane.istanbul.edu.tr>. (09.07.2017).

Karaarslan, Nasuhi Ünal. "İbnü'n-Nedîm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* 21: 171-173. İstanbul: TDV Yayınları 2000.

Kitapyurdu.<http://www.kitapyurdu.com>. (08.07.2017).

Mertoğlu, M. Suat. "Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kur'an ve Tefsir Literatürüne Toplu Bir Bakış-Birincil Eserler ve Onlara Dair İnceleme-

Hikmet Koçyiğit

ler-". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 9, sy. 18 (2011): 9-66.

Milli Kütüphane. <https:kasif.mkutup.gov.tr/> (15.07.2017).

Nadirkitap. <https://www.nadirkitap.com>. (08.07.2017).

Suyûtî, Celâleddîn. *et-Ta`rif bi âdabi't-te'lif*. thk. Merzûk Ali İbrahim. Mektebetu't-Turâsil-Arabî, t.y.

Şahsî kitaplklar.

Uysal, Halil. "Cumhuriyet Dönemi Kur'an Araştırmaları". *Makâlât* 1, (1999): 139-263.

